

Kultūros ir meno projektų bei procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistema

Muzikos sritis

Ekspertinio vertinimo ataskaita

Ši ataskaita yra tyrimo *Stebėsenos, analizės ir modeliavimo sistemos kokybinių rodiklių nustatymas. Muzikos sritis*, vykdomo siekiant sukurti Kultūros ir meno projektų ir procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistemą (SAMS), dalis.

Parengė prof. dr. Rūta Stanevičiūtė-Kelmickienė

Ataskaita parengta vykdant projektą „Kultūrinės plėtros projektų ir procesų valdymo, stebėsenos ir analizės sistemos sukūrimas ir išbandymas“.

Projektas bendrai finansuojamas iš Europos socialinio fondo lėšų (Projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0033).

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant padarymą viešai prieinamu kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorių išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

Turinys

Ataskaita	4
Įvadas.....	4
1. Muzikos sritis	4
2. Muzikos srities plėtros procesas.....	12
3. Muzikos srities veiklos	16
4. Muzikos srities produktai ir paslaugos.....	18
5. Muzikos srities plėtros proceso įvertinimas	19
6. Projekto įvertinimas.....	27
7. Muzikos srities plėtros proceso kokybės vertinimo kriterijai ir rodikliai	29
8. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai ir rodikliai.....	35
Santrauka	37
1. Muzikos srities apibrėžimas	37
2. Muzikos srities veiklų apibrėžimas	37
3. Muzikos srities veiklų sąrašas	38
4. Muzikos srities produktų ir paslaugų apibrėžimas.....	38
5. Muzikos srities produktų ir paslaugų sąrašas	39
6. Muzikos srities raidos apibrėžimas	40
7. Muzikos srities projekto apibrėžimas.....	40
8. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo kriterijai.....	42
9. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo rodikliai	43
10. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai	46
11. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo rodikliai	47

Ataskaita

Įvadas

Tyrimo tikslas ir uždaviniai

Tyrimo objektas – muzikos srities plėtros kultūrinuose, socialiniuose, švietimo, ekonominiuose kontekstuose bei laike apibrėžtų kryptingos veiklos priemonių visumos, kurios tikslas – suteikti kultūros paslaugą arba sukurti kultūros produktą, skirtą visuomenės kultūriniais, meniniais ir švietėjiškiems poreikiams bei kūrėjo ir organizacijų kūrybinėms iniciatyvoms įgyvendinti, kokybės identifikavimas ir vertinimas.

Tyrimo metodika

Teisės aktų, viešai prieinamų duomenų (veiklą reglamentuojančių dokumentų, ataskaitų, planų, gairių ir kt.) ir kitų šaltinių lyginamoji analizė. Atliekant tyrimą remtasi ES ir nacionalinių strateginių kultūros politikos dokumentų analize, LRKM, LKT, LMT, LATGA, AGATA dokumentų analize, moksline literatūra, interviu su atsakingais už Lietuvos kultūros srities politikos įgyvendinimą specialistais, muzikos srities dalyvių apklausomis ir kt. medžiaga, asmenine ekspertine patirtimi.

1. Muzikos sritis

1.1. Kultūros samprata tarptautinėje kultūros politikoje ir jos tyrimuose.

Analizuodamas pokomunistinę Lietuvos transformaciją lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu, Zenonas Norkus pabrėžia, kad „šiuolaikiniame globaliame pasaulyje netgi labai didelėje šalyje vykstančių socialinės ir kultūrinės kaitos procesų neįmanoma nei adekvačiai aprašyti, nei paaiškinti, nei tuo labiau numatyti jų ilgalaikių pasekmių, apsiribojant tomis priežastimis, kurių veikimo lauką nubrėžia dabartinės šalies sienos¹. Kultūros plėtros procesų stebėseną ir vertinimas yra kultūros politikos dalis, tad reikšmingi tarptautinės kultūros politikos pokyčiai, ypač išryškėję XX a. paskutiniuoju ketvirčiu ir XXI a., neišvengiamai turėję įtakos stebėsenos objektų, tikslų ir analizės metodologijos supratimui. Dėl šios priežasties toliau glaustai apžvelgiami tarptautinės ir nacionalinės kultūros politikos dokumentai, vienu ar kitu būdu turintys įtakos muzikos srities sampratai ir muzikos sektoriaus plėtros procesams.

¹ Zenonas Norkus. *Kokia demokratija, koks kapitalizmas? Pokomunistinė transformacija Lietuvoje lyginamosios istorinės sociologijos požiūriu*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2008, p. 13.

Muzikos srities kaip kultūros politikos objekto apibrėžimo (-ų) kaitai pirmiausia daro įtaką bendrosios kultūros sampratos ir apibrėžimai. Daugelio tarptautinių organizacijų (pvz., Europos Tarybos) ir atskirų valstybių kultūros politikos nuostatų pagrindu tapo 1982 m. Meksike UNESCO pasaulinės konferencijos metu priimta Deklaracija dėl kultūros politikos (*Mexico City Declaration on Cultural Policies, World Conference on Cultural Policies, Mexico City, 26 July – 6 August 1982*). Deklaracija pateikia itin platų kultūros apibrėžimą, kuris tapo pavyzdžiu kitiems teisės aktams: „kultūra plačiausia prasme yra visas kompleksas išskirtinių dvasinių, medžiagiškų, intelektualinių ir emocinių bruožų, kurie apibūdina visuomenę ar socialinę grupę. Kultūra apima ne tik meną ir literatūrą, bet taip pat ir gyvenimo būdus, pamatines žmogaus teises, vertybių sistemas, tradicijas ir tikėjimus“. Kultūra susiejama su žmogaus savęs paties ir savo veiksmų refleksija, saviraiška, kritiniu savo paties ribų ir trūkumų suvokimu, moraliniu savo paties sprendimų ir veiksmų vertinimu, siekiu tobulėti. Deklaracija apibrėžė pagrindinius kultūros politikos principus, kurie grupuojami į 8 temas:

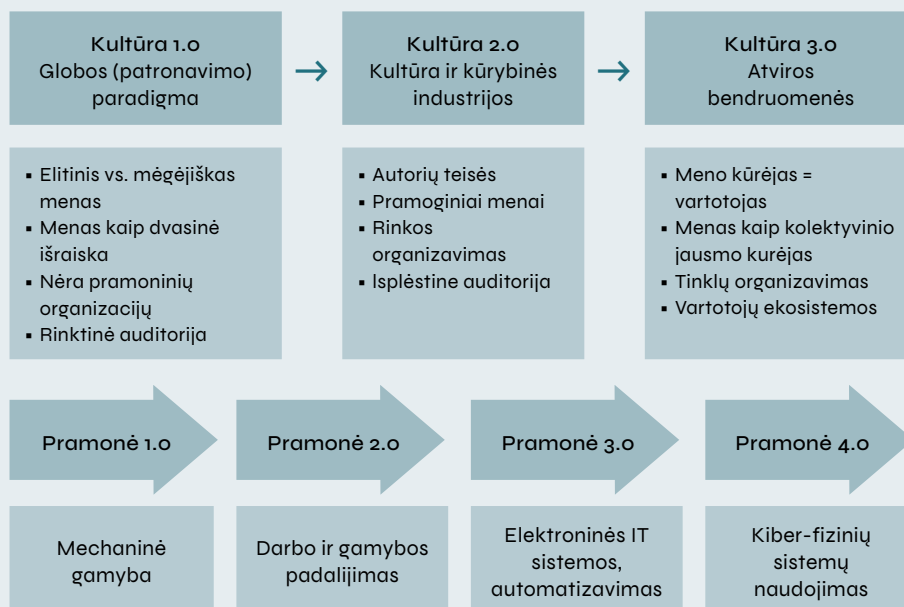
- kultūrinė tapatybė,
- kultūrinė plėtros dimensija,
- kultūra ir demokratija,
- kultūros paveldas,
- meno ir kultūros kūryba bei meninis ugdymas,
- kultūros ryšiai su švietimu, mokslu ir komunikacija,
- kultūros veiklų planavimas,
- administravimas ir finansavimas,
- tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas.

Deklaracijoje specialus dėmesys skirtas kultūrinės plėtros dimensijai. Kultūrą, kaip esminį socialinės ir ekonominės plėtros (*development*) aspektą, deklaracija apibūdina kaip galinčią sustiprinti valstybių (*nations*) nepriklausomybę ir tapatybę. Tačiau šį tikslą padedanti pasiekti kultūra reikalauja atsižvelgti ne tik į kiekybinius plėtros parametrus, bet ir į kokybinius, susijusius ne tiek su gamybos ir vartojimo augimo mastais, kiek su gyvenimo kokybės kėlimo ir individų bei bendruomenių savirealizacijos galimybėmis. Kultūros ir švietimo politikai priskiriama misija „grąžinti plėtrai pamatinę humanistinę dimensiją“. Deklaracija rekomenduoja šią misiją įgyvendinti įtraukiant kultūros faktorius į plėtros strategijas, kurias būtina įgyvendinti tik atsižvelgiant į kiekvienos visuomenės istorinį, socialinį ir kultūrinį kontekstus.

„Globalūs pokyčiai turėjo įtakos tam, kad jau paskutiniu metu praeito amžiaus dešimtmėčiu ES ir UNESCO kultūros politikos dokumentuose išplito visuminis požiūris į kultūrą kaip visuomenės raidos visuose lygmenyse pamatą, kurį galima laikyti ir civilizaciniu posūkiu tarptautiniame kultūros politikos diskurse. Šitai reikalavo naujai apibrėžti kultūros politikos tikslus ir pirmiausia jos subjektą: ne kultūra kaip jau „egzistuojantis“ reiškiny, meno artefaktų ir kultūros raiškos produktų sanklodos, bet kultūros kūrimo arba kultūrinio veikimo (veiklos, produktai, paslaugos ir intelektinė

nuosavybė) procesai, paremti kultūrinę laisvę, lygybę ir įvairovę įtvirtinančiomis vertybėmis. Kartu kultūros koncepto ir kultūros politikos turinio kaita implikavo naujų instrumentų jai įgyvendinti sprendimus.“ (Makselis et al. 2017²)

Aptariama UNESCO deklaracija, vėlesni UNESCO ir kitų tarptautinių organizacijų dokumentai rodo svarbų pokytį apibrėžiant kultūros ir visuomenės santykį, ypač vertinant kultūros ir meno socialinę bei ekonominę vertę ir naudą. Šiems pokyčiams struktūriškai aptarti dažnai pasitelkiamas italų ekonomisto Sacco³ pateiktas kultūros plėtros (socialinės ir ekonominės naudos požiūriu) trijų didžiųjų etapų modelis (Gaižutytės schema, žr. Gaižutytė 2020: 7⁴):

1 pav. Meno transformacijos struktūra pagal P. L. Sacco kultūros raidos etapus (sudaryta Gaižutytės, 2020).

„Pagal Sacco, „Kultūros 1.0“ modelis, pagrįstas globos (patronavimo) principu, būdingas iki- industrinei ekonomikai. „Kultūros 2.0“ etapas sutampa su kultūros ir kūrybinių industrijų atsiradimu ir pasižymėjo gerokai praplėstomis galimybėmis, nes išaugo meno vartotojų auditorijos. „Kultūra 3.0“ jau veikiama sparčiai besivystančių technologijų, formuoja naujus iššūkius ir iš esmės keičia meno kūrėjų ir vartotojų santykius, kurdama atviras bendruomenes.“ (Gaižutytė 2020: 6) Sacco modelis parankus aptarti kultūros ir meno sričių apibrėžtis nacionalinėse kultūros politikose, tad siūlomas naudoti kultūros plėtros stebėsenos veiklose, ypač aiškinantis, kokiu mastu stebėsenos veiklose aprėpiami kultūros ar meno srities procesai, dalyviai, naudos etc.

2 Rasius Makselis, Elona Bajorinienė, Rūta Stanevičiūtė. *Lietuvos kultūros politikos modelio sukūrimas. Lietuvos kultūros politikos formavimo perspektyvų analizė*. Vilnius, 2018. Interneto prieiga: <https://www.ltkt.lt/files/lietuvos-kulturos-politikos-modelio-sukurimas-lietuvos-kulturos-politikos-formavimo-perspektyvu-analize0425.pdf>

3 Sacco, P. L. Culture 3.0: A new perspective for the EU 2014–2020 structural funds programming, 2011, [žr. 2019-12-20]. http://www.eenc.info/wpcontent/uploads/2011/07/pl-sacco_culture-3-0_CClS-Local-and-Regional-Development_final.pdf

4 Ieva Gaižutytė. *Strateginio valdymo ir antreprenerystės principų taikymas meno organizacijose*. Vilnius: LMTA (spaudoje).

1.2. Kultūros sampratos kaita LR kultūros politikoje

UNESCO Deklaracijoje dėl kultūros politikos, vėlesniuose UNESCO ir kitų tarptautinių organizacijų dokumentuose suformuluotos fundamentinės sampratos grindė valstybės ir kultūros santykius atkurtoje Lietuvos Respublikoje. 1992 m. priimtoje LR Konstitucijoje kultūros apibrėžimas nepateikiamas (ir pats žodis „kultūra“ nepateikiamas preambulėje), nors, Rasiaus Makselio teigimu, kultūra yra Konstitucijos preambulės svarbiausia implicitinė tema (Makselis 2017⁵). Autorius atkreipia dėmesį, kad daugelis UNESCO Deklaracijos dėl kultūros politikos temų atsispindi LR Konstitucijoje (išskyrus paminėtą kultūrinės plėtros dimensiją). Prisimenant anksčiau posovietinius kultūros apibrėžimus LR dokumentuose galima manyti, kad XXI amžiuje Lietuvos kultūros politikai svarbi tapusi kultūrinės plėtros dimensija tuomet dar nebuvo įgijusi politinio svorio, o kultūros politikos diskurse vyravo tautinio išsivadavimo savimonei būdingos formuluotės: „Kultūra yra savaimingai išsiskleidžiančių tautos kūrybinių galių visuma.“⁶

Atsižvelgiant į viešosios politikos kaitą, ypač ES erdvėje, XXI a. nacionalinėje kultūros politikoje ypač išryškėjo poreikis konceptualiai atnaujinti kultūros politikos subjekto – kultūros *per se* – apibrėžtis, tačiau bendroji transformacijos kryptis gali būti įvardinta kaip poslinkis nuo Kultūra 1.0 link Kultūra 2.0 etapo, o tiksliau – šių dviejų modelių simbiozė, į kurią retsykais įterpiami Kultūra 3.0 elementai. Pavyzdžiais iliustruosime kultūros sampratos transformacijas LR kultūros politikos dokumentuose:

Lietuvos kultūros politikos nuostatos (2001)	Lietuvos kultūra: 1.1. yra individo ir tautos kūrybinių galių išraiška, jų tapatumo ir išlikimo garantija; 1.2. formuoja ir atskleidžia skirtingų visuomenės grupių, tautinių bendrijų dvasines ir medžiagines vertybes; 1.3. padeda plėtoti ir ugdyti demokratine, laisvą, atvirą visuomenę; 1.4. skatina šalies socialinę ekonominę plėtrą, stiprina jos saugumą.
Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės (2009)	Lietuvos visuomenės kūrybiniai gebėjimai – tai pagrindiniai jos tvarumo ir konkurencingumo ištekliai. Kultūra ir kūrybingumas – tai demokratijos ir laisvos asmenybės saviraiškos prielaida. Kūrybingumas užtikrina visuomenės gebėjimus išsaugoti ir perduoti tradicijas, gebėjimus atnaujinti savo institucijas, diegti naujoves, prisitaikyti prie naujų aplinkybių. Kultūra ir menas nuo mažens ugdo asmenybės iniciatyvumą, saviraišką, pasitikėjimą savimi, sintetinį mąstymą, emocinį intelektą. Kultūra ir menas formuoja kūrybiškumui palankią aplinką, skatina pilietiškumą, toleranciją, gerus socialinius santykius, intelektine nuosavybe pagrįstos kūrybos ir žinių ekonomikos plėtrą. Menas ir kultūros paveldas teikia visuomenei vertingų kūrybos pavyzdžių, moko juos vertinti, ugdo meninį skonį, skatina visuomenę prasmingai gyventi, ugdo jos teigiamas emocijas ir didina pasitenkinimo jausmą. <...> taip pat su kultūra susiję ekonomikos, socialinės sanglaudos, darnios aplinkos aspektai.
Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymas (2019)	Kultūra – istoriškai susiformavusi reikšmių, simbolių ir įgūdžių sistema, įkūnijanti žmonių pasaulėžiūrą ir vertybes, apimanti žinias, menus, raštiją, tikėjimus, moralę, papročius, su tuo susijusias technologijas ir kitus vertingus asmenų ir bendruomenių gebėjimus ir veiklas. Kultūros ir kūrybinės industrijos – kūrybiškumu ir intelektu grindžiamos tarpsektorinės ekonominės veiklos, kuriomis kuriami materialūs produktai ir nematerialios intelektinės arba meninės paslaugos, turinčios kūrybinę, kultūrinę, socialinę ir ekonominę vertę.

5 Makselis, Rasiaus. 2017. *Kultūros politikos pagrindų įstatymo poreikio analizė*. Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas. (Rankraštis)

6 „Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Bendroji programa“ (1988), VI sk., 1 punktus.

1.3. Muzikos srities apibrėžimo problematika tarptautinėje kultūros politikoje

Siekiant apibrėžti muzikos sritį kaip kultūros politikos objektą, XXI a. tarptautinėje kultūros politikoje susiduriama su būdinga problema: esama muzikos kaip meno srities ir muzikos kaip kultūros industrijos šakos santykio neapibrėžtumo ir / ar atitinkamai egzistuoja nesubendrinamų muzikos srities apibrėžimų įvairovė. Įtakingoje KEA studijoje „Kūrybos ekonomika Europoje“ (2006) teigiama, kad sunku tiksliai apibrėžti kūrybos ir kultūros ekonomikos ribas dėl neišplėtotų šiai ekonomikos sričiai pritaikytų statistinių įrankių. Studijoje scenos menui priskiriami festivaliai, tuo metu atskirai išskirta muzika klasifikuojama kaip kultūros industrijos dalis ir nurodomi šie jos porūšiai: muzikos įrašų rinka, gyvai atliekama muzika, autorinius mokėsius renkančios organizacijos, veikiančios muzikos sektoriuje. Dėl šios priežasties minimoje KEA studijoje muzikos sritis kaip scenos menas ir muzikos sritis kaip kultūros industrija nusakomos išskiriant skirtingą veiklą ir rezultatų pobūdį (2 pav.).

<p>Pagrindinės meno sritys: vaizduojamieji menai Scenos menai Paveldas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Negamybinės veiklos sritys ▪ Veiklos rezultatai yra prototipiniai ir yra potencialiai autorinės teisės saugomi kūriniai
<p>Kultūros (industrijos) šakos: <...> Muzika</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gamybinė veikla, kurios rezultatai yra skirti masiniam atgaminimui ▪ Rezultatai, saugomi autorinės teisės.

2 pav. „Kūrybos ekonomika Europoje“: muzikos sektorius KKI struktūroje (KEA 2006).

Lygiai taip pat Europos Komisijos finansuotame projekte „ESSnet Culture“ (2012), skirtame atnaujinti Europos kultūros statistikos sistemai, atlikimo meno ir audiovizualinės produkcijos sritys atskiriamos kaip skirtingi sektoriai, tokiu būdu muzikos produkciją išskaidant į dvi sritis: atlikimo menui priskiriama gyvai atliekama muzika ir su tokia jos raiška susijusios veiklos, o audiovizualinei produkcijai priskiriama muzikos įrašų industrija ir kitos sąveika su medijomis ir technologijomis grįstos muzikos raiškos bei sklaidos formos.

Visai priešinga tendencija būdinga šiuolaikiniams tarptautiniams ir nacionaliniams muzikos srities tyrimams ir plėtros strategijoms, kuriose dažniausiai muzikos kaip meno srities ir muzikos industrijos sampratos vartojamos sinonimiškai, siekiant pagrįsti ir suformuoti visai muzikos sričiai vieningą plėtros strategiją ir stebėsenos sistemą. Panašiai ir 2009 m. UNESCO parengtoje kultūros statistikos pagrindų sistemoje muzikos sričiai priskiriama ir gyvai atliekama muzika, ir audiovizualinė produkcija:

Atlikimo menai apima ir profesionalias, ir mėgėjiškas veiklas – teatras, šokis, opera, lėlių teatras. Jie taip pat aprėpia kultūros įvykių organizavimą – festivalius, šventes ir mugės <...>. Šioje srityje muzika apibrėžiama visuminiu požiūriu, nepriklausomai nuo formato. Muzika apima gyvus ir įrašytus muzikos atlikimus, muzikos kompozicijas, muzikos įrašus, skaitmeninę muzikos produkciją, įskaitant muzikos parsisiuntimus, įkėlimus ir muzikos instrumentus.

Atsižvelgiant į Lietuvos viešosios politikos kaitos tendencijas bei nacionalinių kūrybinių ir kultūrinių industrijų plėtrą, šioje ataskaitoje laikomasi UNESCO pateikto muzikos srities apibrėžimo, t. y. visuminio muzikos raiškos būdų ir formų traktavimo. Nors tarptautinėje praktikoje muzikos industrijos apibrėžimai įvairuoja, pravartu palyginti keletą tipišku muzikos industrijos aprėptis iliustruojančių sampratų mokslinėje literatūroje ir kultūros politikoje (3 pav.). Atkreiptinas dėmesys, kad vienos didžiausių patirtį koreliuojant viešąją politiką ir muzikos industrijos plėtrą turinčių valstybių – Jungtinės Karalystės – muzikos industrijos sampratoje su šia sritimi siejamas tik pelno siekiantis neakademines muzikos sektorius.

1.4. Muzikos srities apibrėžimo problematika LR teisinėje aplinkoje

Lietuvos Respublikos kultūros politikoje nebuvo imtasi formuoti atskirų meno sričių plėtros strategijas, tad kultūros politikos diskurse nebuvo suformuluotos ir šių sričių kaip kultūros politikos objekto apibrėžtys. Tai nulėmė radikalų skirtumą tarp, viena vertus, bendrųjų kultūros apibrėžčių svarbiausiuose strateginiuose LR viešosios politikos dokumentuose ir, kita vertus, muzikos sričiai aktualių sąvokų šakinuose įstatymuose bei dokumentuose.

The music industry as defined by the British government (DCMS 1998)		
Core activities	Supporting activities	Related industries
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Production, distribution and retailing of sound recording ▪ Administration of copyright in composition and recordings ▪ Live performance (non-classic) ▪ Management, representation and promotion ▪ Songwriting and composition 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Music press ▪ Multimedia content ▪ Digital media ▪ Retailing and distribution of digital music via Internet ▪ Music for computer games ▪ Art and creative studios ▪ Production, distribution and retailing of printed music ▪ Production, retailing and distribution of music instruments ▪ Jingle production ▪ Photography ▪ Education and training 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Internet/e-commerce ▪ Television and radio ▪ Film and video ▪ Advertising ▪ Performance arts ▪ Interactive leisure software ▪ Software and computer services
The music industry according to Engström and Hallencreutz (2003:39)		
Music industry organizations	Related industries	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Music press ▪ Record labels / producers / studios ▪ Music publishers ▪ Mastering studios ▪ Suppliers of stage equipment ▪ Distributors and wholesalers ▪ Music retailers ▪ Retailers of music instruments and studio equipment ▪ E-business ▪ Management ▪ Artists / musicians / performers ▪ Tour production and concert arrangements ▪ Artist agencies 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Daily press ▪ Other retailers, e.g. gas stations ▪ Hotels ▪ Restaurants, pubs, clubs ▪ Catering ▪ Photography ▪ Graphic design ▪ Video production ▪ Broadcasting ▪ Stylists ▪ Lawyers and auditors 	

3 pav. Muzikos industrijos sampratos: Jungtinės Karalystės vyriausybės modelis (1998) ir Engströmo, Hallencreutz modelis (2003) (Wikstrom 20097)

Pavyzdžiui, Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ kultūra suprantama kaip „visuomenės savivokos ir saviraiškos kultūra, kurianti pridėtinę vertę įvairiose visuomenės gyvenimo srityse.“⁸ Tuo metu LR profesionaliojo scenos meno, su kuriuo dažniausiai tapatinama muzikos sritis, įstatyme profesionalusis scenos menas apibūdinamas itin siaurai, tik kultūros valdymui aktualiais aspektais:

Profesionalusis scenos menas – originali aukšto meistriškumo ir meninio lygio scenos meno kūryba, kuri pripažįstama profesionalių meno vertintojų, nustatytą Lietuvos Respublikos meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatyme.⁹

Panašiai ir švietimo srities dokumentuose muzikos sritis apibrėžiama iškeliant vien jos išskirtines menines vertes:

Muzikos meno studijų specifiškumą ir išskirtinumą sąlygoja studijų objektas – laiko ir erdvės menas, išreiškiamas garsais. Muzikos svarbą visuomenėje lemia jos paskirtis ir galimybės puoselėti kultūrinę ir dvasinę gyvenimo kokybę, estetiškai, doroviškai lavinti žmogų, ugdyti jo kūrybingumą, formuoti tautinio tapatumo savivoką.¹⁰

Muzikos srities kaip kultūros ekonomikos dalies teisinis neapibrėžtumas LR viešosios politikos dokumentuose neabejotinai lemia ir tai, kad nėra suformuota nei reikšminga šios srities plėtros strategija, nei jos stebėsenos metodika. Jau minėtos KEA studijos „Kūrybos ekonomika Europoje“ autorių teiginiui, kad sunku tiksliai apibrėžti kūrybos ir kultūros ekonomikos ribas dėl neišplėtotų šiai ekonomikos sričiai pritaiktų statistinių įrankių, antrina ir nacionalinės galimybių studijos „Lietuvos kūrybinės ir kultūrinės industrijos“ (2008) autoriai nurodydami, kad tokios Europoje prioritetinės KKI šakos kaip muzika ir dizainas neįtrauktos į LR ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių. Pažymėtina, kad naujausiame LR kultūros politikos dokumente – Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatyme“ (2019) – kultūros ir kūrybinės industrijos minimos tik du kartus: pateikiamas jų apibrėžimas ir nurodoma LR kultūros ministerijos kompetencija skatinti ir užtikrinti kultūros ir kūrybinių industrijų veiklą.

1.5. Muzikos srities apibrėžimas (-i)

Mokslo šaltiniuose pateikiamuose muzikos apibrėžimuose pirmiausia akcentuojamas muzikinės raiškos universalumas ir įvairiapusiškumas: „Muzikavimas, arba muzikos atlikimas, – universali žmogiškoji veikla, būdinga visoms civilizacijoms bei kultūroms ir aprėpianti įvairius (biologiniai, psichologiniai, kultūriniai, politiniai ir t. t.) žmogaus egzistencijos aspektus. <...> Šiuolaikinėse visuomenėse muzikos atlikimas arba atliekama muzika yra veikiausiai plačiausiai išplitusi viešoji intelektinė nuosavybė arba kultūrinės raiškos forma.“ (*Oxford Dictionary of Music*)

Šiuolaikinėje sociologijoje ir antropologijoje muzikos universalumo ir įvairiapusiškumo aspektai formuluojami išskiriant struktūrinius sandus, kurie įgalina muzikiniu kūrybiškumu grindžiamų veiklų dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir jų sąryšius. Įtakingiausių socialinių muzikos aiškinimų apibendrinimas galėtų būti toks:

⁸ <https://www.lietuva2030.lt/lt/>

⁹ Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymo Nr. IX-227 pakeitimo įstatymas (2018).

¹⁰ Muzikos krypties studijų aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-794.

muzikos srities kaip meno pasaulio struktūrą formuoja žmogiškų išteklių (kūrybinis potencialas, infrastruktūros žmogiškieji ištekliai) ir nežmogiškų išteklių (infrastruktūros įstaigų tinklas, technologiniai ištekliai ir pan.) ryšiai bei bendradarbiavimas. Pastaraisiais dešimtmečiais ne vien socialinėse muzikos studijose, bet ir viešosios politikos dokumentuose smarkiai nutolta nuo tradicinėmis kultūros sampratomis – ir joms būdinga komunikacine schema kūrėjas-kūrinys-suvokėjas – grindžiamų muzikos apibrėžimų. Tai lėmė dėmesį kūrybiškumo sampratos kaitai ir muzikos srities dalyvių bei jų tinklų plėtrai technologijų ekspansijos ir globalizacijos aplinkoje. Todėl naujesniuose viešosios politikos dokumentuose muzikos sritis mąstoma kaip specializuoto meno pasaulio ir kultūrinės industrijos simbiozė. Pabrėžiama, kad skaitmeniniame amžiuje muzikos srities produktų ir paslaugų pasiūlą kuria gausybė dalyvių: tai kompozitoriai ir dainų autoriai, muzikos atlikėjai, garso menininkai, įrašų kompanijos, muzikos leidėjai, koncertų organizavimo įstaigos, autorinių teisių ir reklamos agentūros ir kt. Muzikos platinime ir sklaidoje dalyvauja tankūs kultūros operatorių tinklai: TV ir radijo transliuotojai, skaitmeninių paslaugų tiekėjai, prekybininkai, viešieji subjektai kaip klubai, maitinimo įstaigos, viešbučiai ir kt. Vis dėlto bandant viešosios politikos dokumentuose susieti muzikos kaip meno pasaulio ir muzikos industrijos apibrėžtis susiduriama su dar viena problema – muzikos industrijos sampratų įvairove.

Būtent tokioje aplinkoje remiantis bendraisiais kultūros politikos dokumentais reikia formuluoti specializuotas muzikos srities kaip viešosios politikos objekto, srities tikslų, kuriamų naudų ir pan. sampratas.

Muzikos sritis kaip kultūros politikos objektas apima:

- a. muzikos kultūros raiškos rezultatų kūrybą, gamybą, atlikimą, platinimą ir sklaidą;
- b. muzikos kultūros paveldo apsaugą, pažinimą ir populiarinimą;
- c. dalyvavimą muzikinėje veikloje;
- d. muzikinių kompetencijų ir žinių ugdymą.

Vadovaujantis LR viešojoje politikoje nustatytais kultūros bendraisiais tikslais, **muzikos srities pagrindiniai tikslai** yra skatinti visuomenės kūrybiškumą, stiprinti visuomenės tapatybę ir plėtoti aukštos kokybės muzikinės kultūros paslaugas. Remiantis tais pat dokumentais, muzikos srities produktų ir paslaugų **naudas** rodo platus jų kuriamų verčių spektras: „Kultūra ir investicijos į ją duoda ilgalaikę daugybines naudas: stiprinant visuomenės tapatybę, kuriant tvarią valstybę, skatinant ekonomikos augimą, tarptautinį konkurencingumą, socialinę ir dvasinę gerovę.“¹¹

Muzikos srities stebėsenai ir vertinimui rekomenduojamas muzikos srities apibrėžimas:

Muzikos sritis yra individų, grupių ir organizacijų veiklos kuriant ir skleidžiant muzikinį turinį ir šių veiklų rezultatai (materialūs produktai ir nematerialios intelektualinės bei meninės paslaugos), turintys išskirtinę meninę vertę ir kuriantys pridėtinę vertę įvairiose visuomenės gyvenimo srityse. Muzikos sritis apima muzikos kūrybą, atlikimą, muzikos leidybą ir platinimą, muzikos instrumentų ir įrangos gamybą, muzikos

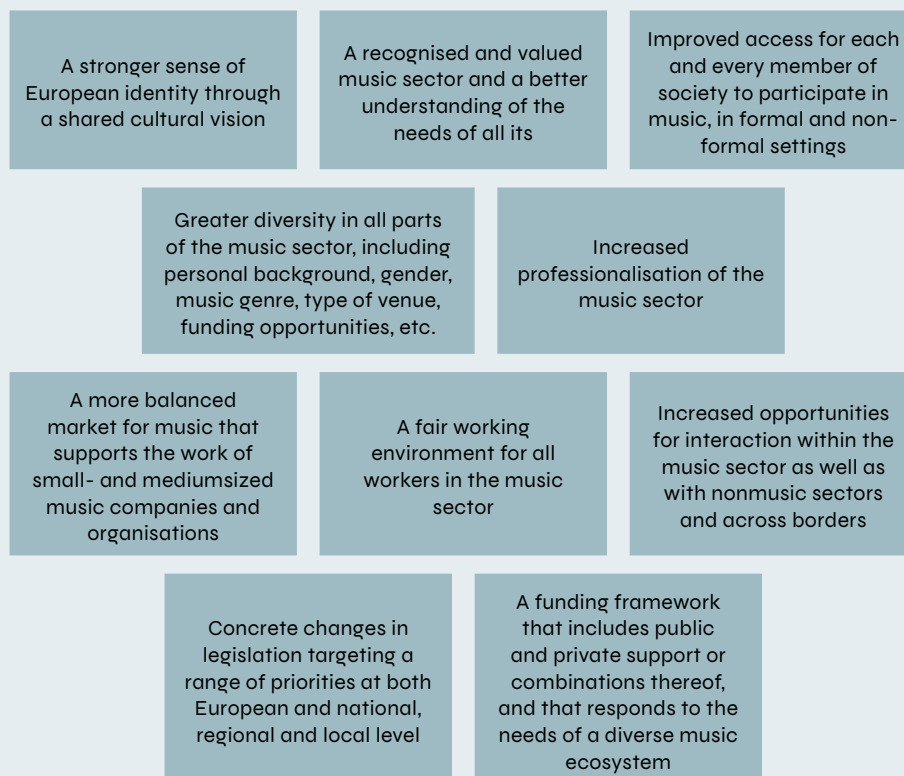
11 Lietuvos kultūros politikos strategija „Kultūra 2030“ (2019).

kultūros paveldo apsaugą ir populiarinimą, muzikos švietimą, vadybą ir autorių teisių administravimą. Muzikos srities pagrindiniai tikslai yra skatinti visuomenės kūrybiškumą, stiprinti visuomenės tapatybę ir plėtoti aukštos kokybės muzikinės kultūros paslaugas. Muzikos srities kuriami materialūs produktai ir nematerialios intelektualinės ir meninės paslaugos duoda ilgalaikę daugybę – kūrybinę, kultūrinę, socialinę ir ekonominę – naudą.

2. Muzikos srities plėtros procesas

Kaip jau minėta, LT viešojoje politikoje nesama muzikos srities plėtros strategijos. Tokios strategijos poreikis akivaizdus ir Europos Sąjungos erdvėje, – muzikos srities plėtros strategija yra tapusi vienu iš Europos Komisijos aktualių prioritetų kultūros politikoje. Įvairias iniciatyvas ir siūlymus telkia EK inicijuota *Music Moves Europe* platforma, o artimiausiais metais jos rėmuose autoritetingų konsultantų (kaip KEA) turi būti parengta EK paramos muzikos sektoriui strategija 2021–2027 metams. Be to, muzikos sektoriaus atstovų aktualias nuostatas dėl bendros strategijos konsolidavo Europos muzikos tarybos parengta „Europos muzikos darbotvarkė“ (2018).

Šioje darbotvarkėje išryškintos muzikos sektoriaus strateginės kaitos gairės, atspindinčios sektoriaus savivoką ir savirefleksiją (4 pav.).

4 pav. Europos muzikos darbotvarkė: kaitos gairės (EMT 2018).

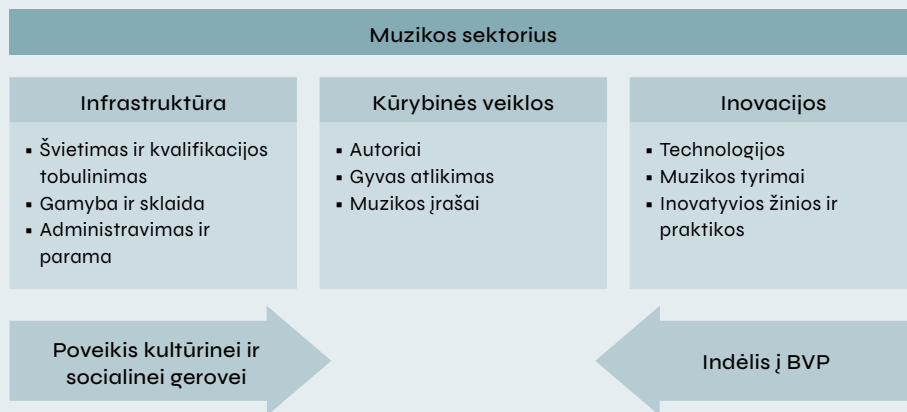
Darbotvarkėje suformuluoti svarbiausieji tikslai toliau aptariami kaip aktualios muzikos srities problemos ir muzikos plėtros proceso sklaidos uždaviniai skirtinguose kontekstuose.

Muzikos srities plėtros proceso sklaida

2.1. Kultūros ir meno kontekste

Muzikos srities plėtros procesą formuoja individo (-ų) kūrybiniais gebėjimais grįstos veiklos, kuriančios išskirtinę meninę vertę ir kartu pridėtines vertes įvairiose visuomenės gyvenimo srityse.

Kultūros ir meno kontekste muzikos srities plėtros procesą apibūdina muzikų kūrybinių veiklų, infrastruktūros ir muzikos industrijos inovacijų potencialas, ryšiai ir sąveika (5 pav.).

5 pav. Muzikos sektoriaus sociokultūriniai srautai (*Mapping Music in Australia* 2014).

Muzikos kūrybinį turinį įveiklina autoriai (kompozitoriai, dainų autoriai, garso menininkai), muzikos atlikėjai, grupės, ansambliai, chorai, orkestrai, gyvo atlikimo ir įrašų muzikos kūrėjai, naudojantys kūrybai įvairias medijas (audiovizualiniai įrašai, *online* produkcija, TV, filmai ir kt.). Šiuolaikinėse visuomenėse muzikos srities plėtrai būtina išplėtoti ir įvairiapusę **infrastruktūrą**, apimanti tris posričius: švietimas, gamyba ir sklaida, administravimas ir parama. Švietimas apima valstybinį ir privatų muzikinio ugdymo tinklą, bendruomenines lavinimo iniciatyvas ir programas (vaikų ir jaunimo orkestrai, kūrybinės stovyklos, seminarai ir pan.), muzikos profesionalų kvalifikacijos kėlimo institucijas (organizacijos ir renginiai, pvz., kursai, konferencijos ir kt.). Gamybos ir sklaidos tinklai telkia koncertines įstaigas ir agentūras, festivalius, muzikos klubus, muzikos įrašų studijas ir kompanijas, muzikos leidyklas, TV studijas, radijo stotis, reklamos agentūras, muzikos prekybos įmones, muzikos instrumentų gamybos ir restauravimo įmones ir kt. Muzikos sričiai paramą teikia profesinės organizacijos ir asociacijos, autorių teisių agentūros, valstybiniai ir privati paramos fondai, taip pat informacijos centrai, bibliotekos, specializuotos kultūrinės ir bendrosios medijos.

Atsižvelgiant į muzikos srities plėtros proceso problemas kultūros ir meno kontekstuose, Europos muzikos darbotvarkėje¹² išskirti du prioritetiniai tikslai – 1. **įvairovės didinimas**; ir 2. **muzikos švietimo bei prienamumo stiprinimas**. Reikia pažymėti, kad šių tikslų formuluotės, su jais siejami uždaviniai ir priemonės aprėpia ne vien menines ir kultūrinės dimensijas, bet ir ekonominius, teisinius ir kt. pokyčių aspektus. Pavyzdžiui, prioritetizuojant muzikos įvairovę siekiama didinti ne vien kūrybinio mobilumo galimybių, žanrų, edukacijos, vartojimo, infrastruktūros ir kt. įvairovę, bet ir finansinės paramos muzikos sektoriui įvairovę ir tam palankią teisinę aplinką (*European Agenda for Music/EAM 2018*: 11). Tokiu būdu įvairovės didinimas aprėpia šiuos uždavinius:

- stiprinti Europos tapatybę per lokalinių, regioninių, nacionalinių ir diasporinių muzikos tradicijų ir praktikų įvairovę;
- skatinti publikos įvairovę;
- skatinti kūrėjų įvairovę;
- skatinti žanrų įvairovę – tiek publikos, tiek kūrėjų atžvilgiu; remti organizacijų įvairovę;
- skatinti sklaidos ir programų kūrimo medijose, festivaliuose, koncertų salėse ir kt. įvairovę;
- remti įvairovę muzikos švietime – ir studentams siūlomo turinio, ir studentų sudėties atžvilgiais;
- remti mėgėjų dalyvavimo kultūroje ir saviraiškos galimybes;
- didinti renginių ir gyvų muzikos atlikimų įvairovę;
- sudaryti finansinės paramos įvairovės galimybes.

Šiame kontekste EMT ypač akcentuoja idėjų, įgūdžių, individų, kūrinių ir produktų mobilumo stiprinimo veiklas, muzikos sklaidos plėtros priemones (EAM 2018: 17, 23), taip pat profesionalų kūrėjų ir muzikų mėgėjų indėlio į kultūrą bei visuomenę pripažinimo užtikrinimą, lydimą įvairaus pobūdžio (teisinio, finansinio, mokslinio etc.) priemonių (EAM 2018: 19).

2.2. Socialiniuose, politiniuose, ekonominiuose kontekstuose

Kaip ir kitos kūrybinės ir kultūrinės industrijos, muzikos srities veiklos prisideda prie ekonominės plėtros, užimtumo didinimo, darbo vietų kūrimo. Globaliu mastu muzikos industrija yra trečioje vietoje tarp kitų kūrybinių ir kultūrinių industrijų pagal finansines pajamas. Lietuvoje išplėtotą muzikos industrijos sektorių rodo muzikos organizacijų ir muzikinio ugdymo įstaigų tinklo tankumas ir gana tolygus geografinis pasiskirstymas. Pastaraisiais dešimtmečiais vienas svarbiausių muzikos srities ekonominės plėtros veiksnių yra festivaliai. Muzikos ekonominę vertę kuria ir kultūrinio turizmo veiklos. Muzikos srities plėtra glaudžiai susijusi su socialine gerove, kurią stiprina muzikos kultūros produktų ir paslaugų prienamumo didinimas, dalyvavimo muzikinėje kultūroje galimybių plėtra.

Pabrėžiant muzikos dalyvavimo visuomenės gyvenime įvairovę ir jos kuriamų pridėtinų (ekonominių, socialinių) verčių platų spektrą, Europos muzikos darbotvarkėje (2018) labiausiai akcentuojamas **muzikos sektorius kaip veiksnys individo ir visuomenės plėtrai, identiteto ir socialinio įtraukumo stiprinimui**,

¹² <http://europeanagendaformusic.eu/>

demokratijos principų įtvirtinimui. Pripažindama muzikos meną kaip įvairovės, tolerancijos, lygiateisiškumo, laisvės, solidarumo vertybių įtvirtinimo įrankį ir skatindama sektoriaus savivoką per socialinės ir ekologinės atsakomybės stiprinimą, Europos muzikos taryba kelia tokius uždavinius:

- stiprinti piliečių atsakomybės jausmą skatinant juos kūrybiškai, finansiškai ar kaip savanorius prisidėti prie muzikos projektų;
- didinti muzikos savanorių gretas siekiant platesnio visuomenės įsitraukimo į muziką;
- gilinti muzikos socialinio, visuomeninio ir ekonominio indėlio bei poveikio savivaldybių, regionų ir nacionaliniame lygmenyse tyrimą ir suvokimą, įpareigoti vyriausybes investuoti į muziką;
- plėsti supratimą apie muzikos naudą sveikatinimui ir gerovei.

Viena numatomų priemonių šiems uždaviniams pasiekti – visų lygmenų partnerystės ir bendradarbiavimo stiprinimas – sektoriaus viduje, tarp skirtingų sektorių, ES erdvėje ir už jos ribų etc. (EAM 2018: 13, 21).

Europos muzikos darbotvarkėje didelis dėmesys skiriamas tradiciniam kultūros politikos uždaviniui – sektoriaus duomenų ir rodiklių rinkimui bei analizei. Darbotvarkėje pažymima, kad globaliu mastu, kaip ir Europoje, stokoja duomenų tikslumo ir nėra nuoseklumo juos renkant, skiriasi atrankos ir analizės kriterijai, vyrauja statistika ir trūksta kokybinės analizės etc. Dokumentas deklaruoja siekį sukurti vieningą ir nuoseklią Europos muzikos industrijos duomenų kaupimo sistemą (Muzikos observatoriją), kuri turėtų prisidėti prie muzikos sektoriaus efektyvios plėtros strategijų (EAM 2018: 25).

2.3. Kituose su muzikos sritimi susijusiuose kontekstuose

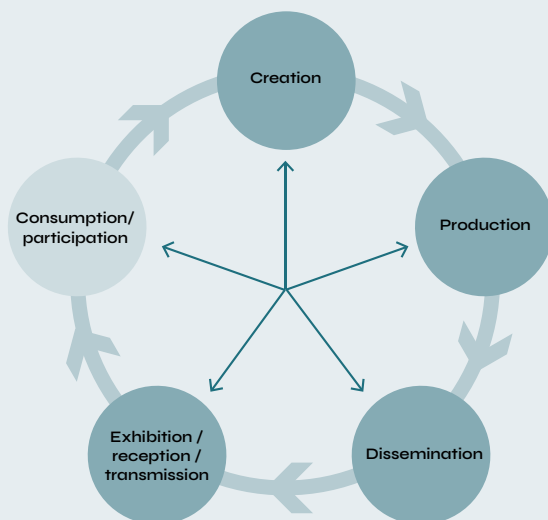
Vienas stipriausių muzikos kultūros plėtros veiksnių yra **sąveika su technologijų plėtra**. Tiek naujųjų technologijų, tiek ir tradicinės fizinės įrangos (garso įrašų ir reprodukcijos technika, akustikos sprendimai, renginių aparatūra etc.) tobulinimas ir inovacijų diegimas smarkiai veikia visas muzikos praktikas. Muzikos srities plėtrai svarbūs mokslo tyrimai ir jų pagrindu diegiamos inovacijos, kurios tiesiogiai veikia ne vien kūrybą, bet ir muzikos bibliotekas bei kitas atminties institucijas, medijas ir kt. Inovatyvių žinių ir praktikų sritis pirmiausia apima muzikos terapijos ir muzikos ekologijos sąjūdžius, kurie prisideda prie kultūrinės bei socialinės gerovės.

Europos muzikos darbotvarkėje pažymima, kad ypač technologijų ekspansija turėjo ir teigiamą, ir neigiamą poveikį muzikos sektoriui, o kartu radikaliai pakeitė tradicinius komponavimo konceptus, sklaidą, prodiuserio ir atlikėjo vaidmenis, muzikos kritiką, muzikos prieinamumą etc., kurie ir toliau evoliucionuoja (EAM 2018: 15). Todėl muzikos sektoriaus plėtros procesuose būtina numatyti ir įveiksminti sąveiką su technologijų ekspansija visais veiklų (meninių, sklaidos, švietimo ir kt.) aspektais.

3. Muzikos srities veiklos

Apibrėžiant meno sričių veiklas įprasta remtis UNESCO kultūros ciklo modeliu (5 pav.). Šalia modelyje nurodytų penkių veiklos sričių – kūryba, **produkovimas / gamyba, sklaida, pristatymas / recepcija, vartojimas / dalyvavimas** – UNESCO papildomai išskyrė dar tris sritis, kurios nėra kultūros ciklo dalis, tačiau atlieka jame svarbų vaidmenį:

1. Švietimas ir kvalifikacijos kėlimas
2. Saugojimas ir archyvavimas
3. Įranga ir pagalbinės medžiagos (*Mapping the Creative Value Chains* 2017: 36)

6 pav. Kultūros ciklas (UNESCO 2009).

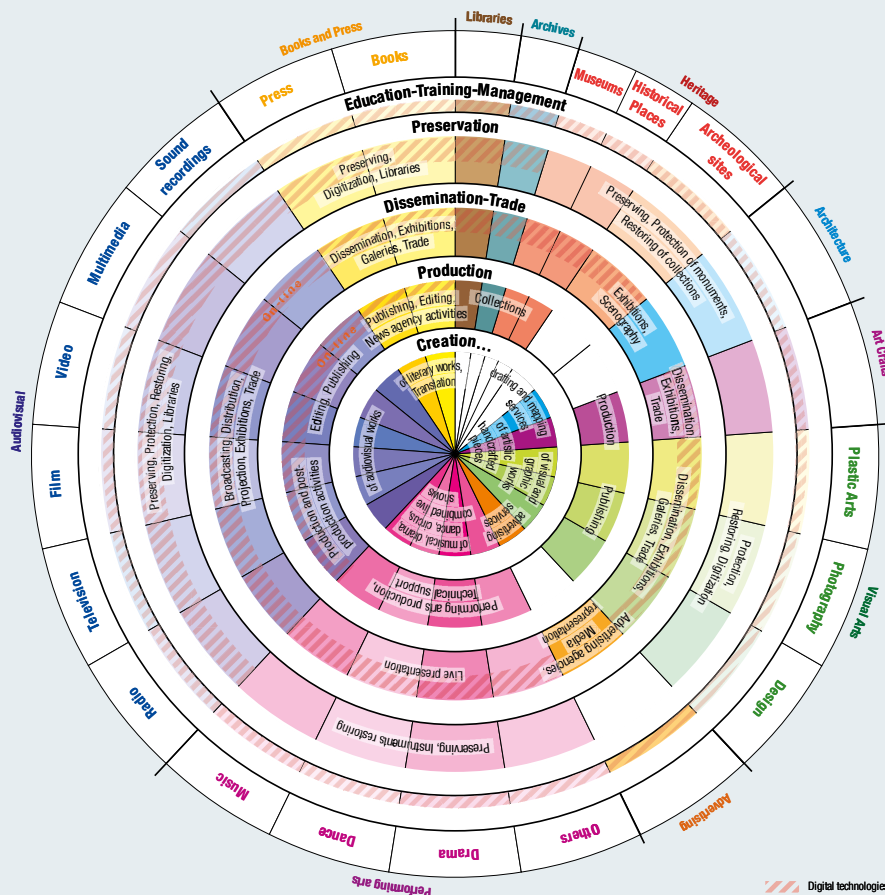
Remiantis šiuo baziniu modeliu kultūros politikos ir kultūros industrijos dokumentuose formuojamos sritims būdingų veiklų apibrėžtys. Apibendrinant tarptautinės praktikos pavyzdžius, muzikos plėtros procesų stebėsenai rekomenduojama remtis tokiais veiklų apibrėžimais:

Muzikos srities veiklos – individo kūrybiniais gebėjimais grįstos veiklos, kuriose jungiasi kultūros ir ūkinės veiklos aspektai, o tų veiklų tikslas ir rezultatai – intelektualinės nuosavybės produktai ir paslaugos. Muzikos srities veiklos skirstomos pagal kūrybinės raiškos kultūrinės ir visuomeninės funkcijas:

- **Kūryba:** kūrybos sričiai priskiriamos autorinės muzikos kompozicijos (*musical composition and song writing*), įrašyta garso kūryba (*master recordings, studio recordings, non-live/taped recordings etc.*), gyvas atlikimas.
- **Gamyba / leidyba:** muzikos sričiai būdinga gamyba apima muzikos įrašų organizavimą, pagaminimą ir rinkodarą, muzikos instrumentų gamybą ir restauravimą, programinės įrangos kūrimą ir diegimą, o leidyba – autorių teisių įgijimą ir tvarkymą, leidybos produkciją ir vadybą;
- **Saugojimas:** muzikos srities produktų ir praktikų kaupimas, saugojimas ir archyvavimas;

- **Sklaida / prekyba:** renginių ir festivalių organizavimas, sklaida tradicinėse ir naujosiose medijose, skaitmeninių paslaugų tiekimas, muzikos produktų prekyba ir rinkodara;
- **Švietimas:** muzikinis ugdymas, muzikinės edukacijos programos, muzikos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas;
- **Valdymas / reguliavimas:** autorių teisių kolektyvinis administravimas, muzikos srities vadyba.

Vertinant muzikos srities veiklas verčių kūrimo grandinėje, kūrybai, gamybai / leidybai ir sklaidai / prekybai priskiriama fundamentali funkcija, o saugojimo, švietimo ir valdymo / reguliavimo veikloms – paramos ir / ar aptarnavimo funkcija. Europos Komisijos finansuotame projekte „ESSnet Culture“ (2012) pateikiamas artimas kultūros veiklų modelis per šešias pagrindines funkcijas – **kūryba, gamyba, sklaida / prekyba, saugojimas, švietimas, vadyba**:

7 pav. Kultūros laukai ir funkcijos (ESSnet Culture 2012: 48).

Lietuvos kultūros politikos dokumentuose ir LR kultūros lauko tyrimuose papildomai taikomas muzikos srities veiklų skirstymas žanriniu požiūriu, išskiriant profesionalaus meno posritį ir mėgėjų meno posritį.

4. Muzikos srities produktai ir paslaugos

Muzikos veiklomis kuriami ir / ar diegiami originalūs kūrybinių darbu grindžiami produktai ir paslaugos, kurie yra viešai pristatomi muzikos sričiai aktualiuose (kultūriniuose, socialiniuose, politiniuose, ekonominiuose ir kt.) kontekstuose.

Muzikos produktas – viešai prieinamas ir (ar) platinamas inovatyvus intelektualinės nuosavybės produktas, generuojantis naujas arba naujai permąstantis ir aktualizuojantis esamas kūrybos idėjas, strategijas, principus, metodus ar formas arba didinantis meninės kultūros prieinamumą, žinomumą, refleksiją ir (ar) vartojimą.¹³

Muzikos srities paslauga – nemateriali veikla, kuri prisideda prie žmonių kultūrinių poreikių tenkinimo, pasinaudojant tradiciniais muzikos produktų bei praktikų pristatymo / sklaidos būdais ir / ar šiuolaikinėmis technologijomis bei ryšio priemonėmis. Muzikos paslaugų pobūdį nusako jų funkcijos: kultūrinė-kūrybinė, švietimo, socialinė, informacinė ir kt.

Muzikos srities veiklomis kuriami **produktai**:

1. Muzikos kūriniai
2. Muzikos įrašai
3. Muzikos leidiniai
4. Muzikos instrumentai
5. Muzikos programinė įranga
6. Muzikos skaitmeninio turinio objektai

Muzikos srities veiklomis kuriamos **paslaugos**:

1. Muzikos kūrybos paslaugos
2. Muzikos kūrybos aranžavimo ir redagavimo paslaugos
3. Muzikos atlikimo paslaugos
4. Muzikos renginių organizavimo paslaugos
5. Muzikos vadybos / antreprenerystės paslaugos
6. Muzikos įrašų organizavimo paslaugos
7. Muzikos įrašų gamybos paslaugos
8. Muzikos notografijos paslaugos
9. Muzikos leidybos paslaugos
10. Muzikos programinės įrangos diegimo paslaugos
11. Muzikos instrumentų gamybos ir restauravimo paslaugos
12. Muzikos informacijos tvarkybos ir archyvavimo paslaugos
13. Muzikos skaitmeninimo paslaugos
14. Muzikos švietimo paslaugos
15. Muzikos sveikatinimo paslaugos
16. Muzikos autorinių teisių kolektyvinis administravimas

¹³ Šaltinis: Lietuvos mokslo tarybos parengtas pavyzdinis meno produkcijos aprašas (2019), Meno komisijos darbo grupės projektas.

5. Muzikos srities plėtros proceso įvertinimas

5.1. Situacija, problematika

Siekiant įvertinti kultūros plėtros procesus ir identifikuoti aktualias problemas, vykdyti sektoriaus stebėseną, svarbūs ir net būtini konkretaus meno lauko (šiuo atveju muzikos srities) tyrimai, vertinimai, analizės. Nuo 2006 m., kai LR atliekami užsakovieji kultūros lauko tyrimai ir kultūros politikos pažangos galimybių studijos, nebuvo įgyvendintas nė vienas reprezentatyvus specializuotas muzikos srities tyrimas ar apžvalga (išskyrus LRKM užsakytą galimybių studiją dėl nacionalinės koncertų salės paslaugų infrastruktūros ir kuklų Lietuvos kompozitorių sąjungos inicijuotą tyrimą dėl lietuvių kompozitorių socialinės padėties, bet jie šiuo atveju menkai informatyvūs). Todėl šiuo požiūriu galima pateikti tik subjektyvų komentarą ir lyginamąsias pastabas remiantis šiuolaikinės muzikos kultūros būklės analize, kuri yra pristatoma reprezentatyviuose tarptautiniuose tyrimuose ir apžvalgose. Šiuo atveju pasirinkta studija apie kultūros ekonomiką skaitmeniniame amžiuje, kurią Europos Komisijos užsakymu atliko trijų įtakingų konsultacinių agentūrų komanda¹⁴.

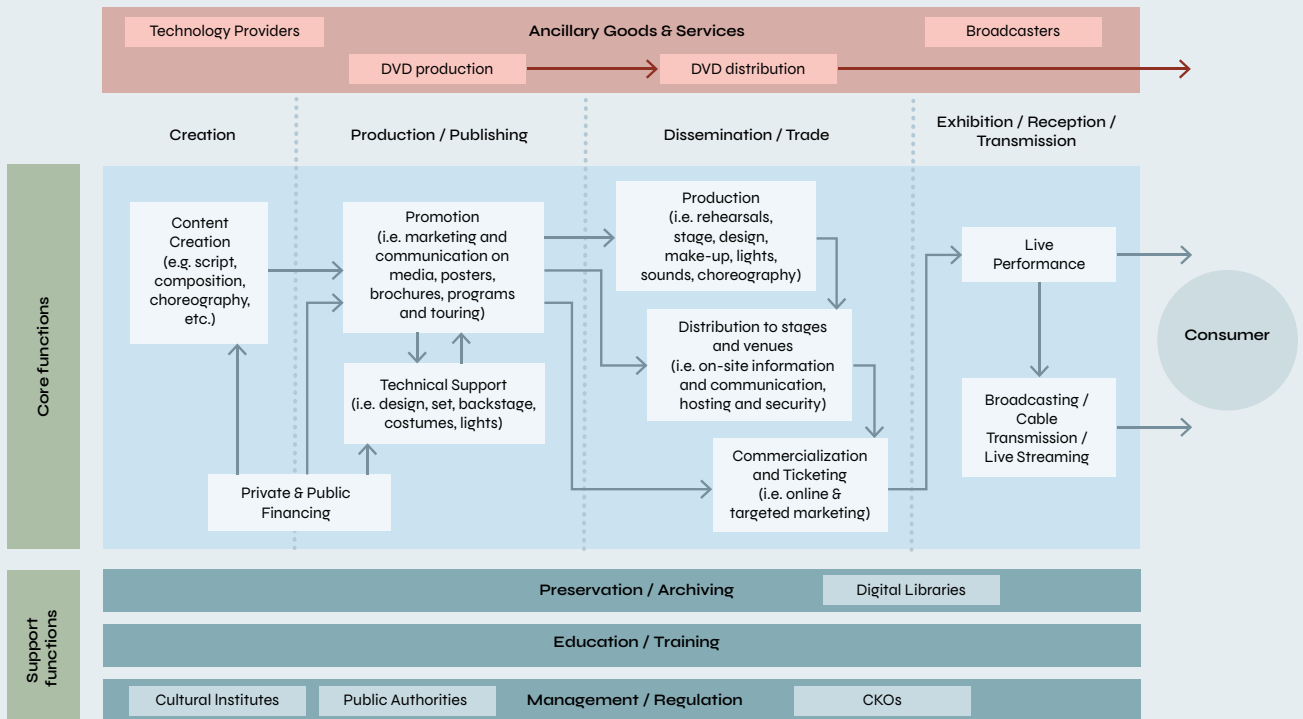
Darbuotojų užimtumo požiūriu, muzikos industrija yra trečioji pagal dydį kultūros ir kūrybinė industrija ES. Kartu tai KKI sritis, kurią bene labiausiai veikia globalizacija ir technologijų raida. Šie veiksniai vienodai stipriai veikia abi muzikos plėtros proceso dalis: tiek gyvo muzikos atlikimo sektorių, tiek muzikos įrašų leidybą ir skaitmeninio turinio gamybą. Nuo pat 1990-ųjų, kai skaitmeninimas ir interneto plėtra nutraukė muzikos įrašų industrijos monopolistų dominavimą tarptautinėse rinkose, muzikos srities situacija nuolat keičiasi, pasižymi didesniu, nei būdinga kitoms KKI, nestabilumu ir iššūkių gausa. Minėtos studijos autorių pateikta muzikos verčių kūrimo grandinė apibūdina srities procesams ir problematikai identifikuoti bei stebėsenai vykdyti aktualią struktūrą (6 pav.).

Pateikta schema paranki išskirti muzikos srities plėtros procesus kaip KKI stebėsenai svarbius sektoriaus dalyvius:

- Kūryba – kompozitoriai, dainų kūrėjai, atlikėjai;
- Gamyba / leidyba – muzikos prodiuseriai, muzikos leidybos įmonės, muzikos įrašų kompanijos, autorių teisių agentūros;
- Sklaida / prekyba – muzikos įrašų kompanijos, muzikos leidyklos, tradicinės medijos (TV, radijas), skaitmeninių paslaugų tiekėjai, vadybos agentūros, *online* platformos ir videoportalai;
- Pristatymas / recepcija / perdavimas – koncertų ir kitų renginių organizavimo organizacijos bei agentūros.¹⁵

¹⁴ Isabelle De Voldere et al. *Mapping the creative value chains – a study on the economy of culture in the digital age*. Brussels: European Commission, 2017.

¹⁵ Ten pat, p. 137–139.

8 pav. Muzikos verčių kūrimo grandinė (*Mapping the creative value chains – a study on the economy of culture in the digital age*, Europos Komisija, 2017).

Studijos autoriai kartu aptaria ir šių dalyvių ryšius globalioje rinkoje bei išskiria šias aštriausias problemas:

- Kūryba – nors muzikos kūrybos laukas yra gyvybingas ir stiprus, kūrėjai susiduria su didelėmis kliūtimis patekti į rinką; rinkai būdinga oligopolija – didelis kūrėjų skaičius ir nedidelis leidėjų ratas, silpnos kūrėjų pozicijos skatina meninės informacijos asimetriją;
- Gamyba / leidyba: būdinga didelė rinkos koncentracija, dominuoja vertikali integracija (leidėjai dažniausiai yra ir platintojai);
- Sklaida – spartus skaitmeninimas sutrikdė oligopolinę struktūrą, savo dominuojančias pozicijas čia prarado muzikos įrašų leidėjai, mažėja reklamos kiekis tradicinėse medijose (TV, radijas), visiškai susitraukė mažmeninė prekyba; muzikos sektoriuje pagrindiniais sklaidos „žaidėjais“ tapo skaitmeninių paslaugų tiekėjai, *online* platformos, videoportalai, tačiau šiame procese kol kas labai daug netolygumų, ypač dėl deramo atlygio kūrėjams užtikrinimo.

Išanalizavę kultūros sektorių verčių kūrimo grandines skaitmeniniame amžiuje, studijos autoriai identifikavo keletą sričių, kur Europos Sąjunga turėjo imtis strateginių veiksmų rinkos disbalansui sureguliuoti. Kaip pirmos svarbos veiksmų reikalaujanti sritis čia nurodytas geresnės statistikos / duomenų stebėsenai poreikis; atkreipiamas dėmesys, kad kultūrinių ir kūrybinių industrijų duomenys ir rodikliai dažniausiai aprėpia tik įprastus ūkio subjektus ir tradicinius sektorius (vadovaujantis NACE

klasifikacija), ignoruodami verčių kūrimo grandinę¹⁶. Studijoje pripažįstama, kad dabartinis NACE klasifikatorius, apibrėžiantis ekonominės veiklos statistinę klasifikaciją Europos Bendrijoje, yra nepajėgus pateikti tinkamus duomenis KKI ekonominės struktūros analizei ir juo labiau atspindėti šių sektorių sparčią kaitą skaitmeniniame amžiuje¹⁷.

5.2. Muzikos srities duomenų šaltiniai ir jų analizės metodologija ES kultūros politikos dokumentuose

Nors, kaip minėta, ES muzikos sektoriaus stebėsenos sistema ir metodologija atnaujinamos, pravartu paminėti šios srities duomenų šaltinių situacijos analizę aktualiuose ES kultūros politikos dokumentuose. Šiuo požiūriu vertingos informacijos suteikia Europos Komisijos inicijuotos Europos muzikos sektoriaus darbo grupės ataskaita (2015), apibendrinusi Europos muzikos sektoriaus situaciją (būklė, problemos, iššūkiai, poreikiai) ir nubrėžusi galima EK intervencijas į šį sektorių¹⁸. Pažymėtina, kad pats pirmas darbo grupės seminaras buvo skirtas muzikos sektoriaus duomenų rinkimo ir vertinimo problematikai. Ataskaitoje buvo pasiūlyta tokia muzikos sektoriaus duomenų klasifikacija:

1. **Muzikos sektoriaus duomenys** (*data*) – visi duomenys, renkami siekiant klasifikuoti ir įvertinti („pamatuoti“) sektorių.
2. **Meta-duomenys** (*metadata*, dar vadinami „informacijos duomenys“ arba „aprašomieji duomenys“) – duomenys, apibūdinantys kitus duomenis, tokius kaip daina / kompozicija, įrašas, menininkas (pvz., data, vieta, muzikų pavardės, prodiuseris, įrašų kompanija, leidėjas, bendraautoriai, aranžuotojas, autorinės teisės etc.).
3. **Vartojimo duomenys** (arba „elgsenos duomenys“): anoniminiai duomenys, apibūdinantys skaitmeninto muzikos turinio individualių vartotojų elgseną (pvz., demografinis, lyčių santykis, vartojimo vidurkis, kiti interesai etc.).

Šalia kitų dalykų ataskaitoje aptarti oficialieji duomenų šaltiniai ir alternatyvūs duomenų šaltiniai. Kalbant apie oficialiusius duomenų šaltinius aptartas muzikos sektoriaus duomenų reprezentatyvumas „Eurostat“ sistemoje, kurioje 2014 m. pradėta tobulinti būtent kultūros sektoriaus statistikos rinkimo metodologiją. Minimoje ataskaitoje konstatuota, kad „nesama tikslių ir nuoseklių duomenų, aprėpiančių muzikos sektorių ES lygmenyje. Taip yra ne vien dėl klasifikacijos problemų, nes skirtingos ES narės muzikos sektorių apibrėžia labai skirtingai, bet ir dėl kultūros ir muzikos duomenynų stokos kai kuriose ES valstybėse.“¹⁹ Alternatyvių duomenų sistemų poreikį ir galimybes pristatė KEA agentūra, šiuo metu sėkmingai vykdanči muzikos sektoriaus plėtros galimybių ir tyrimų projektus EK užsakymu. Apžvelgiant nacionalines ir viršnacionalines muzikos sektoriaus stebėsenos ir vertinimo metodologijas, ypač parankios *UK Music – Jungtinės Karalystės muzikos industrijos vertinimo metodologijos Measuring Music* (renginiai, įrašai) ir *Wish You Were Here* (muzikos

16 Ten pat, p. 293.

17 Studijoje nepateikiamas naujas klasifikatorius, tačiau brėžiamas tam tikros gairės, pirmiausia akcentuojant, kad naujoji statistika turėtų stebėti ir vertinti įvairių sektoriaus dalyvių sąveiką vertės kūrimo grandinėje. Ten pat, p. 299–300.

18 *The AB Music Working Group Report*. Luxembourg: European Union, 2016.

19 *The AB Music Working Group Report*. Luxembourg: European Union, 2016.

turizmas). Vis dėlto ir šios metodologijos turi tam tikrų trūkumų, siekiant sukurti Lietuvos muzikos sektoriaus stebėsenos ir vertinimo sistemą, nes yra orientuotos išimtinai į komercinę muzikos industriją.

5.3. Lietuvos muzikos srities duomenys: viešai prieinami oficialiosios statistikos šaltiniai

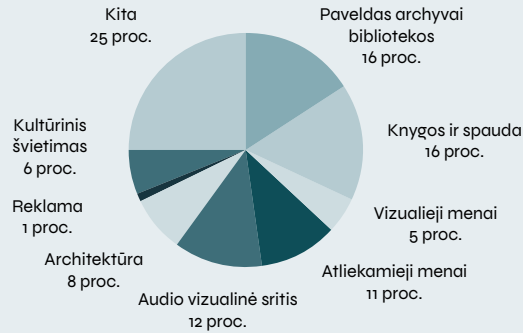
Lietuvos muzikos srities plėtros procesų vertinimui menką paspirtį teikia Lietuvos statistikos departamento valstybiniu mastu vykdoma stebėseną, kurios duomenys skelbiami oficialiosios statistikos portaluose. Kaip teigiama OSP, „tarptautinių statistinių klasifikatorių sistemos diegimas Lietuvoje prasidėjo 1992 m., nes Lietuvos siekis tapti Europos Sąjungos nare mus įpareigojo naudoti tarptautinius klasifikatorius statistikai rengti ir skelbti, užtikrinant jos palyginamumą ir kokybę. Integruota tarptautinių klasifikatorių sistema aprėpia ekonominius, socialinius ir kitų sričių (aplinkos, regioninius ir kt.) klasifikatorius, kurie siejami įvairiais tarpusavio ryšiais, turi perėjimo nuo vieno klasifikatoriaus prie kito saitus ir leidžia užtikrinti įvairiose statistikos srityse rengiamos statistinės informacijos palyginamumą. <...> Pagal 2005 m. kovo 3 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtą nutarimą Nr. 247 Lietuvos statistikos departamentas įsteigė Centrinę klasifikatorių duomenų bazę (CKDB), kurioje yra kaupiami tarptautiniai ir nacionaliniai klasifikatoriai, jų požymių aprašymai, informacija, apibūdinanti klasifikatorius, klasifikatorių tarpusavio ryšiai, klasifikatorių tvarkytojų kontaktai. CKDB yra galimybė parsisiųsti klasifikatorius ir pagal kodą, žodį ar žodžių junginį atlikti paiešką klasifikatoriuose. CKDB sukaupta daugiau negu 30 klasifikatorių.“

OSP pateikiamoje statistikoje muzikos srities rodikliai patenka į kultūros rodiklių grupę, kurie vertinami ir skelbiami vadovaujantis 2012 m. Europos statistikos ekspertų darbo grupės parengtomis rekomendacijomis kultūros statistikai rengti: „Vadovaudamasis šiomis rekomendacijomis, Lietuvos statistikos departamentas vertina ir skelbia šalies kultūros sektoriaus ekonominius rodiklius: kultūros sektoriuje sukurtą pridėtinę vertę, kultūros sektoriaus produkciją ir kultūros sektoriuje užimtų gyventojų skaičių.“²⁰

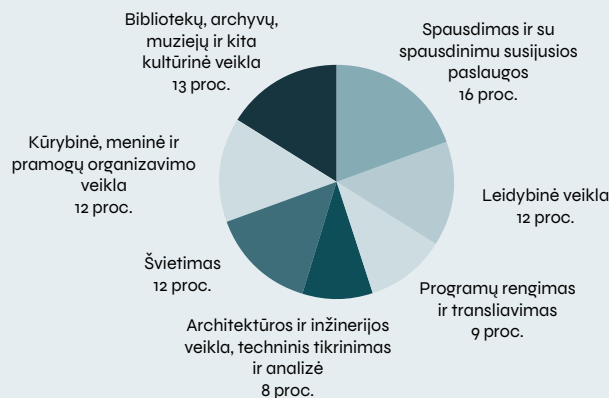
Muzikos srities kaip kultūros sektoriaus posričio veiklos kiekybinius rodiklius OSP pirmiausia reprezentuoja valstybinių koncertinių organizacijų veiklos duomenys – vos septynių organizacijų surengtų koncertų (festivaliai neįskaičiuoti) ir juos aplankusių klausytojų skaičiai, surinkti LRKM, taip pat iš specializuotos veiklos gaunamos pajamos bei sektoriaus darbo rinkos duomenys (užimtumas). Specialiau neišskirti muzikos srities rodikliai apie muzikos srities kuriamas pridėtines vertes, pvz., garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos paslaugos bei iš jų gaunamos pajamos įtrauktos į audiovizualinės produkcijos gamybos duomenyną. Nelabai aišku, kokiais duomenimis grindžiama oficialiai pateikiama informacija apie kūrybinę, meninę ir pramogų organizavimo veiklą, nes iš šios veiklos, t. y. pramogų industrijos, gaunamos pajamos nurodomos kaip mažesnės nei bibliotekų ir muziejų surenkamos lėšos (10 pav.). Lygiai taip pat nelabai aišku, kuo remiantis nurodomas Lietuvoje veikiančių kultūros įstaigų ir organizacijų skaičius, nes nepateikiama įrodymų, kad apimamos ne vien

20 <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-svietimas-kultura-ir-sportas/lietuvos-svietimas-kultura-ir-sportas-2019/kulturos-ekonominiai-rodikliai>

valstybės subsidijuojamos institucijos. Neturint informacijos apie duomenų rinkimo metodiką, sudėtinga pasakyti, ar užimtumo muzikos sektoriuje duomenys yra tikslius. Pavyzdžiui, Lietuvos statistikos departamento pateikiamose kultūros sąskaitose nurodoma, kad kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyboje, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikloje užimti 600 gyventojų (2017 m. duomenys), nors vien muzikos srityje AGATA atstovauja 519 fonogramų gamintojų (2018 m. duomenys; iš jų 389 fiziniai asmenys ir 130 juridinių asmenų).

9 pav. Kultūros sektoriaus pridėtinės vertės struktūra pagal kultūros sritis 2016 m.

10 pav. Kultūros sektoriaus produkcijos struktūra pagal veiklas 2016 m. (OSP).

Šiuo požiūriu didelių abejonių dėl oficialiosios statistikos portale pateikiamų duomenų reprezentatyvumo apie muzikos sritys pridėtinės vertės, ypač ekonominį ir socialinį indėlį, kelia paminėtų rodiklių radikalus nesutapimas su muzikos kūrėjų ir atlikėjų autorinėms teisėms administruojančių organizacijų LATGA ir AGATA duomenimis. Palyginimui pakanka paminėti autorių, atlikėjų ir kolektyvų, kurie yra sudarę su šiomis organizacijomis sutartis, skaičius ir vien muzikos skyriaus gautas autorinio atlygio įplaukas:

- LATGA – 4 887 autoriai (2018 m. duomenys);
- LATGA – muzikų autorinio atlygio įplaukos 5.5036.623,00 EUR (2018 m. duomenys);
- AGATA – 8564 atstovaujami subjektai (4 678 individualūs atlikėjai ir kolektyvai, 519 fonogramų gamintojų, fiziniai ir juridiniai asmenys) (2018 m. duomenys);
- AGATA – surinktas kompensacinis atlyginimas 3.523.344,35 EUR (2018 m. duomenys).

OSP taip pat specialiau neišskiriami muzikos srities duomenys pateikiant mėgėjų meno srities rodiklius, nežinoma muzikos institucijų dalis švietimo sektoriuje, muzikos produktų ir paslaugų dalis kultūros vartojimo sferoje ir namų ūkių išlaidų struktūroje ir pan. Apibendrinant galima pasakyti, kad LR oficialiojoje statistikoje pateikiami duomenys yra itin selektyvūs ir nesudaro galimybių atlikti ekspertinę muzikos srities plėtros procesų stebėseną bei kokybinį vertinimą. Siekiant vykdyti stebėseną ir vertinimą, būtina atnaujinti kūrybinių ir kultūrinių industrijų stebėsenos metodiką. Tiesą sakant, LR oficialiojoje kultūros statistikoje nėra nuorodų į sritį apimančias specializuotas metodikas²¹, nors tokios nurodomos prie kitų sričių (pvz., MTEP).

Nors nacionalinio lygmens oficialioji statistika vykdoma remiantis ES reglamentais, t. y. NACE klasifikatoriumi, nusakančiu ekonominės veiklos statistinę klasifikaciją Europos Bendrijoje, vis dėlto net jei lygintume su ES dokumentais, LR oficialioji kultūros statistika yra gerokai skurdesnė. Palyginimui galima paminėti Europos statistikos portalą *Eurostat*, kuriame duomenys apie muzikos sritį įtraukti į kultūros lauko apžvalgą pagal šias temines grupes:

- *Cultural employment;*
- *Characteristics and performance of enterprises engaged in cultural economic activities & sold production of cultural goods;*
- *International trade in cultural goods;*
- *International trade in cultural services;*
- *Cultural participation (practice and attendance) and culture in cities (such as satisfaction with cultural facilities of cities' residents and 'cultural infrastructure');*
- *Private (household) expenditure on cultural goods and services;*
- *Price index of cultural goods and services;*
- *Public (government) expenditure on culture.*

5.4. Rekomendacijos dėl stebėsenos ir kokybės vertinimo metodologijos

Tiek muzikos srities plėtros proceso, tiek muzikos srities projektų stebėseną ir vertinimą turi būti grindžiami ta pačia metodika, kuri valstybės institucijų nustatyta įvairių sričių programoms vertinti:

Programų vertinimas – tai įrodymais grįsto valdymo priemonė, taikoma siekiant įvertinti viešojo valdymo institucijos vykdomų programų tinkamumą, efektyvumą, rezultatyvumą, naudingumą ir tęstinumą, numatyti ir pagrįsti sprendimus, reikalingus geresniems programų rezultatams pasiekti.²²

Tradicinės kultūros procesų stebėsenos metodologijos yra paremtos statistinių duomenų bei rodiklių analize ir vertinimu, mokslinės ir kitos literatūros analize, įvairaus pobūdžio apklausomis. Apžvelgus aktualiuose Lietuvos viešosios politikos dokumentuose nusakytas muzikos sektoriaus apibrėžtis ir oficialiojoje statistikoje pateikiamus

21 OSP nurodomos tik trys selektyvios metodikos: bibliotekų statistinio tyrimo metodika (2017), kultūros įstaigų statistinio tyrimo metodika (2014), iš esmės skirta atminties institucijų sričiai, ir Lietuvos spaudos statistinio tyrimo metodika (2017).

22 LR finansų ministro 2011-08-16 įsakymas Nr. 1K-281 „Dėl Programų vertinimo metodikos patvirtinimo“.

ir viešai prieinamus duomenis ir rodiklius, o tiksliau – stebėsenai reikiamų duomenų nepakankamumą, kyla neretorinis klausimas, kaip būtų galima atlikti LR muzikos plėtros procesų stebėseną.

Muzikos srities viešojoje politikoje viena iš nedaugelio vertinimo metodologijų pateikta LR kultūros ministro įsakymu patvirtintuose Nacionalinių ir valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų, kuriose Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija įgyvendina savininko teises ir pareigas, veiklos vertinimo nuostatuose (2019). Čia įstaigos veikla „vertinama pagal šias vertinimo sritis ir jų dalis:

1. Veiklos sritis „Įstaigos valdymas“ ir jos dalys:
 - 1.1. dokumentų atitiktis teisės aktų reikalavimams;
 - 1.2. veiklos planavimas ir kontrolė;
 - 1.3. įstaigos struktūra;
 - 1.4. darbuotojų gebėjimų ugdymas;
 - 1.5. finansinių išteklių valdymas;
2. Veiklos sritis „Scenos menas ir vadyba“ ir jos dalys:
 - 2.1. veiklos strategija;
 - 2.2. projektinė ir kita veikla;
 - 2.3. veiklos įvertinimai;
 - 2.4. rinkodara;
 - 2.5. lankytojų informavimas ir aptarnavimas.²³

Kaip matyti, nuostatos iš dalies koreliuoja su galimais projektų vertinimo kriterijais, tačiau menkai informatyvios muzikos sektoriaus procesų stebėsenai ir kokybiniam vertinimui, nes aprėpia tik keliolikos valstybės subsidijuojamų muzikos srities įstaigų valdymo klausimus. Kartu tai dar kartą išryškina problemą sujungti muzikos sektoriaus stebėsenos ir vertinimo sistemoje ne pelno siekiančias muzikos sritis ir muzikos industriją. Nepaisant skirtumų, tarptautinėje praktikoje esama naudingų būtent muzikos industrijos vertinimo metodologijų, – čia ypač pažymėtina jau minėta *UK Music* sukurta **muzikos industrijos vertinimo metodologija**²⁴. Minima metodologija išdėstyta kaip penkių žingsnių sistema ir yra orientuota į tris fundamentalius rodiklius – pridėtinė vertė, eksportas ir užimtumas:

1. Apibrėžti muzikos industriją, atsakant į klausimą: kokios ekonominės veiklos grindžia pagrindinę muzikos industriją²⁵?
2. Nustatyti ir kiekybiškai įvertinti pajamų šaltinius. Apibrėžus muzikos industrijai būdingas ekonomines veiklas, – šį uždavinį galima atlikti tik bendradarbiaujant su pačios industrijos atstovais.
3. Apskaičiuoti eksporto indėlį į muzikos industriją, nustatant ir kiekybiškai įvertinant pelno srautus tarp JK muzikos verslo ar muzikų ir užsienio muzikos verslo ir muzikų.

23 LR kultūros ministro 2019-06-13 įsakymas „Dėl nacionalinių ir valstybinių teatrų ir koncertinių įstaigų, kuriose Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija įgyvendina savininko teises ir pareigas, veiklos vertinimo nuostatų patvirtinimo“.

24 www.ukmusic.org

25 Plg. 3 pav. – JK vyriausybės dokumentuose kaip pagrindinė muzikos industrija laikoma muzikos įrašų gamyba, platinimas ir prekyba; autorių teisių (kūryba ir įrašai) administravimas; neakademinės muzikos gyvas atlikimas; muzikos vadyba, atstovavimas ir skatinimas; muzikos kūryba ir dainų kūryba.

4. Apskaičiuoti užimtumo indėlių, nustatant ir kiekybiškai įvertinant darbo vietų skaičių, susijusį su pagrindinę muzikos industriją apibūdinančiomis ekonominėmis veiklomis.
5. Kiekybiškai įvertinus iš pagrindinės muzikos industrijos ekonominių veiklų gaunamas pajamas, pereiti prie platesnio pridėtinės vertės apskaičiavimo, įtraukiant su muzikos industrija susietas industrijas ir ekonomines veiklas²⁶.

Aptariamoje metodologijoje taikliai identifikuoti pagrindiniai **metodologiniai iššūkiai**: apibrėžimo iššūkis (ar mūsų vartojamas muzikos industrijos apibrėžimas yra tikslus?); duomenų iššūkis (ar mūsų surinkti duomenys tiksliausiai atspindi mūsų apibrėžtą muzikos industriją?); techniniai iššūkiai (ar mes tinkamai naudojame duomenis apskaičiuoti muzikos industrijos indėlį į ekonomiką?)²⁷. JK muzikos industrijos stebėseną vykdo *UK Music* suburtas šio sektoriaus institucijų aljansas, tačiau ir tais atvejais, kai neapsiribojama vien muzikos industrija, t. y. pelno siekiančiomis muzikos sritimis (ar posričiais), rekomenduojama bendradarbiauti su sektoriaus atstovais įgyvendinant stebėseną ir vertinimą. Kaip teigiama jau minėtoje Europos Komisijos inicijuotoje Europos muzikos sektoriaus darbo grupės ataskaitoje (2015), duomenynai yra ypač vertingas šiuolaikinės ekonomikos išteklius, tad kultūros politikos strategai ir įgyvendintojai bei kitos vyriausybės struktūros neturėtų tikėtis, kad duomenis kaupiančios organizacijos jomis dalinsis be jokio atlygio (*The AB Music Working Group Report 2015*: 17).

Šioje aplinkoje akivaizdu, kad Lietuvos muzikos srities stebėseną ir vertinimą reikia pradėti nuo bendradarbiavimo su srities dalyviais, siekiant įgalinti stebėsenos vykdytojus ir pirmiausia konsultacijų būdu patikslinti muzikos srities aprėptį, dalyvius, veiklas, produktus, paslaugas etc. (10 pav.). Kaip ir tarptautinėje praktikoje, šiuo metu viešai prieinami Lietuvos muzikos srities duomenų šaltiniai – oficialiosios statistikos portalai, LATGA ir AGATA duomenys – nėra pakankami šioms užduotims atlikti. Todėl siekiant atlikti stebėseną ir vertinimą pirmiausia reikia inicijuoti muzikos srities duomenų rinkimo tvarką, įtraukiant ir nevyriausybinį sektorių. Taip pat rekomenduojama sekti ŠMM patvirtinta ir LMT vykdoma mokslo ir meno produkcijos vertinimo praktika, kurioje atskiriamas formalusis (didelės imties, kiekybinis) ir ekspertinis (kokybinis selektyvus) vertinimo tipai. Ekspertinis muzikos srities plėtros procesų vertinimas galėtų būti vykdomas selektyviais aspektais, vadovaujantis kultūros politikos prioritetais ir užsakant galimybių studijas aktualioms problemoms spręsti.

	Kiekybiniai	Kokybiniai
Duomenų rinkimo metodai	Muzikos srities įstaigų ir organizacijų apklauso; Kitų muzikos srities dalyvių apklauso	Interviu su muzikos srities įstaigų ir organizacijų atstovais, kitais suinteresuotais asmenimis; Teminės diskusijos su muzikos srities įstaigų ir organizacijų atstovais, kitais suinteresuotais asmenimis; Antrinių šaltinių duomenų analizė
Duomenų analizės metodai	Institucijų (Eurostato, OSP, LRKM, ŠMM, MITA, LATGA, AGATA ir kt.) viešai skelbiamų duomenų analizė; Apklausų analizė	Apklausų vertinimas; Antrinių šaltinių duomenų vertinimas; Ekspertinis vertinimas (ir galimybių studijos)

10 pav. Muzikos srities stebėsenos ir vertinimo duomenų rinkimas ir analizė (metodologiniai žingsniai).

²⁶ Plg. 3 pav.

²⁷ *Measuring Music: Methodology* (2014), žr.: www.ukmusic.org

6. Projekto įvertinimas

6.1. Projekto apibrėžimas profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu:

Muzikos srities profesionaliosios kūrybos projektas – visuma kūrybinių bei organizacinių veiksmų, kuriuos per projektui numatytą laiką atlieka projekto vykdytojas (-ai), kad įgyvendintų numatytus muzikos srities plėtros uždavinius. Muzikos projekto tikslas ir rezultatai yra intelektualinio kūrybinio darbo produktų ir / ar jais grindžiamų paslaugų sukūrimas ir (ar) sklaida.

Projekto vykdytojas (-ai) yra muzikos srities profesionalas (-ai):

- profesionalaus meno kūrėjas (meno kūrinius kuriantis, juos savitai atliekantis fizinis asmuo, kuriam muzika yra pagrindinė profesinė veikla);
- kūrybinis darbuotojas (profesionaliojo meno įstaigos darbuotojas, atitinkantis patvirtintą šios srities pareigybių sąrašą);
- profesionalaus meno teoretikas ir / ar kritikas; kultūros darbuotojas;
- švietimo darbuotojas;
- muzikos industrijos specialistas (asmuo, teikiantis profesinio informavimo, konsultavimo, vadybos, reklamos, techninio aptarnavimo ir kt. paslaugas);
- kitas muzikos srities profesionalas, nuosekliai ir atlygintinai vykdamas šios srities veiklas.

Individo kūrybiniais gebėjimais grįstos profesionaliosios kūrybos projekto (-ų) veiklos gali kurti materialią gerovę bei darbo vietas. Projekto (-ų) tikslinė auditorija yra skirtingų poreikių kultūros ir meno vartotojai nepriklausomai nuo rasės, tautybės, socialinės ir geografinės padėties, lyties, amžiaus ir kt. Projekto (-ų) rezultatai yra profesionalaus vertinimo objektas, kvalifikuotų meno vertintojų atliekamas recenzijose ir straipsniuose, leidiniuose, rekomendacijose ir pan.

6.2. Projekto apibrėžimas mėgėjų kūrybos (mėgėjų bendruomenės, auditorijos ir kita) atžvilgiu:

Muzikos srities mėgėjų kūrybos projektas – visuma kūrybinių bei organizacinių veiksmų, kuriuos per projektui numatytą laiką atlieka projekto vykdytojas (-ai), kad įgyvendintų numatytus muzikos srities plėtros uždavinius. Projekto rezultatai yra kūrybinio darbo produktų ir / ar paslaugų sukūrimas ir (ar) sklaida. Mėgėjų kūryba apima visus muzikos žanrus.

Muzikos srities mėgėjų kūrybos projekto tikslas yra plėtoti asmens kultūros ir švietimo poreikius, ugdyti kūrybingą asmenybę – kultūros ir meno vartotoją, plėtoti muzikos mėgėjų meninius gebėjimus ir kompetencijas, užtikrinti platų dalyvavimą kultūroje. *Muzikos mėgėjas yra asmuo, kuriam muzika nėra pagrindinė profesinė atlygintina veikla.* Projekte profesionalaus vadovavimo funkciją gali atlikti muzikos profesionalas.

6.3. Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kt.) atžvilgiu:

Muzikos srities projektų **poveikis** apima šias sritis:

1. **Ekonomika.** Nuo pat KEA atlikto tyrimo apie kultūros ekonomiką tai daugiausia diskutuojamas muzikos srities proceso ir projektų poveikio aspektas. Makrolygmeniu jis apskaičiuojamas vertinant muzikos srities indėlį į BVP, sukuriama pridėtinę vertę ir užimtumą muzikos sektoriuje. Šalys, kuriose sukurtas pažangus muzikos industrijos vertinimas (Jungtinė Karalystė, Australija, Kanada ir kt.), nurodo ir platesnį ekonominio poveikio spektrą su muzikos sritimi susijusioms antrinėms industrijoms ir ypač paslaugų sektoriui. Pavyzdžiui, tarptautinę ir vietinę publiką sutraukiantys muzikos festivaliai teikia ekonominę naudą viešbučiams, maitinimo įstaigoms, techninio aptarnavimo paslaugas teikiančioms įmonėms ir kt. Vertinant projektus būtų galima įtraukti tiesioginės ekonominės naudos ir netiesioginio ekonominio poveikio rodiklius, nors tai keblu įvertinti pavienio projekto atžvilgiu.
2. **Švietimas.** Kaip ir kitos menų sritys, muzikos sritis glaudžiai persipynusi su švietimo sektoriumi, tad čia reikia kalbėti apie sąveiką ir bendraveiką ir jos poveikio aspektus. Vertinant projektų poveikį švietimui, papildomai rekomenduotina vadovautis Europos muzikos tarybos aktualiomis gairėmis, kuriose pabrėžiamas muzikinio švietimo įvairovės stiprinimas ir prieinamumo didinimas.
3. **Socialinė aplinka.** Socialinė projektų vertė koreliuoja su socialinės gerovės stiprinimo prioritetu. Čia svarbūs įtraukumo ir prieinamumo stiprinimo kriterijai. Įtraukumo kriterijų atitinkantys rodikliai ypač akivaizdūs mėgėjų meno srityje, tačiau ne mažiau reprezentatyvūs gyventojų palankumo dalyvauti kultūrinėse veiklose ir savanorystės muzikos projektuose rodikliai.
4. **Turizmas.** Įvairių šalių, regionų ir miestų kultūros plėtros strategijose labai svarbus prioritetas, glaudžiai susijęs su poveikiu ekonomikai, tačiau sykiu stiprinantis ir kitus poveikio aspektus – pvz., tarptautinį šalies įvaizdį, miestų ir regionų įvaizdį ir patrauklumą ir kt. Vertinant projektą, atitikimas šiam kriterijui turėtų būti pagrįstas aiškiai atskleista projekto sąsaja su valstybinės reikšmės kultūros keliais ir pan. nacionalinėmis programomis, šalies / regiono / miesto turizmo plėtros strategijomis ir pan.
5. **Sveikatos aplinka.** Muzikos poveikis sveikatinimui ir muzikos terapija – išplėtotą ir gana griežtai reglamentuojama sritis, tad vertinant projektus čia reikėtų teikti paramą tik licencijuotiems vykdytojams. Tarptautinėje praktikoje dažni konkretūs konkrečių renginių ir pan. poveikio sveikatai tyrimai. Kokybiniam vertinimui būtų naudingi aiškiai atskleisti poveikio rodikliai.
6. **Kultūrinė diplomatija.** Muzikos kaip minkštosios galios instrumento poveikis plačiai naudojamas ir Lietuvos tarptautinėje politikoje. Atitikimas šiam kriterijui turi būti aiškiai atskleistas ir privalo koreliuoti su nacionaliniais tarptautinės politikos prioritetais. Šiuo požiūriu kokybiniam vertinimui reikalinga ekspertinė analizė.

7. Muzikos srities plėtros proceso kokybės vertinimo kriterijai ir rodikliai

7.1. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo kriterijai

Muzikos srities plėtros proceso vertinimas turėtų būti grindžiamas aktualiais Lietuvos kultūros politikos dokumentais. Lietuvos kultūros politikos strategijoje „Kultūra 2030“ suformuluotas **strateginis tikslas** yra „darnios visuomenės ir gėrovės kūrimui įtrauki kultūra“, išskleistas per keturis **tikslus**:

1. Nuosekliai ir tolygiai įgyvendinti kultūros politiką siekiant valstybinio, savivaldos ir nevyriausybinį sektorių bendradarbiavimo.
2. Skatinti kurti ir dalyvauti kultūroje.
3. Formuoti savo tapatumą kuriančios visuomenės kritinį mąstymą ir pilietiškumą.
4. Kurti tvarią socialinę ir ekonominę kultūros vertę nacionalinei pažangai.

Šių tikslų vertinimo **kriterijai** yra šie:

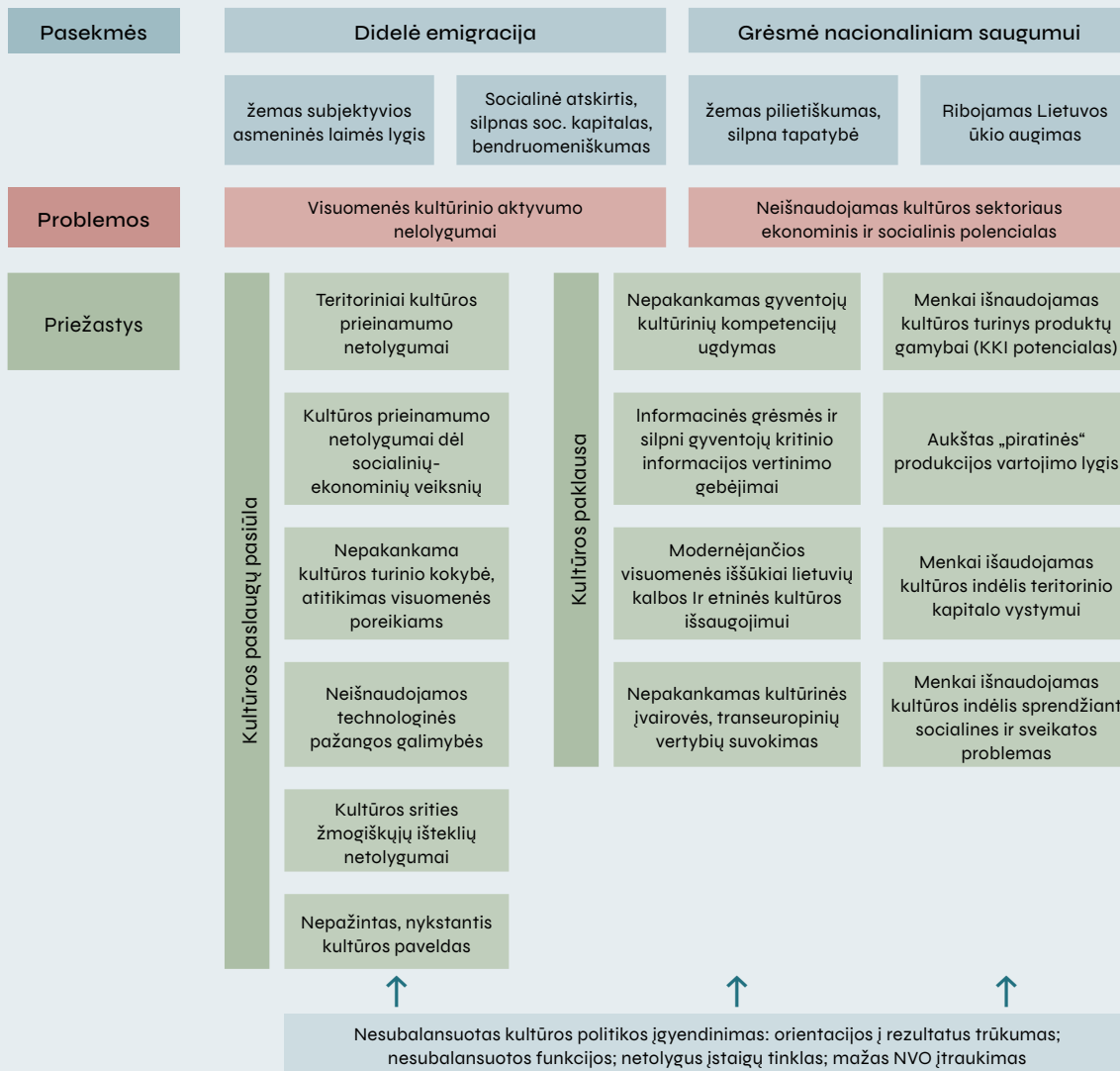
1. Savivaldybių, įsitraukusių įgyvendinant „bazinį“ kultūros paslaugų paketą, dalis (proc.).
2. Kultūroje dalyvaujančių gyventojų dalis (proc.).
3. Visuomenės informavimo priemonių naudojimo raštingumo lygis (proc.).
4. Kultūros sektoriaus sukurta pridėtinė vertė (proc.).
5. Kultūrinėse veiklose mažuose miesteliuose ir kaimuose dalyvaujančių gyventojų dalis (proc.).
6. Kultūros vartojimo lygis (proc.).
7. Visuomenės dalis, kuri labai didžiuojasi savo šalies tapatybe (proc.):
8. Dosnumo indeksas (proc.).

Pagal šią strategiją **kokybės vertinimo rodikliu turėtų tapti kriterijaus įverčio didėjimas**. Atkreipsime dėmesį į neatitikimą tarp šio dokumento ir užsienio muzikos sektoriaus vertinimo metodologijų, kuriose rodikliais laikomi kai kurie anksčiau nurodyti kriterijai (pvz., kultūros sektoriaus sukurta pridėtinė vertė). Be to, Lietuvos kultūros politikos strategijos „Kultūra 2030“ kriterijai nesutampa su kitais strateginiais valstybės dokumentais: pvz., valstybės pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ prioriteto „Kultūra“ pagrindiniai rodikliai (ne kriterijai) yra:

1. Visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti vykdant kultūrinę meninę veiklą, dalis;
2. Savo šalies menais ir kultūra besidominčių gyventojų dalis.

Dar vienas muzikos srities plėtros proceso kokybei vertinti parankus LR viešosios politikos dokumentas yra „Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas“ (PWC, ESTEP, 2019), kuriame išryškintos ir Lietuvos kultūros sektorių plėtros tendencijos bei apibendrintas kultūros srities problemų medis (9 pav.). Kaip pagrindinės nesubalansuotos kultūros politikos įgyvendinimo pasekmės nurodomos dvi **problemos**:

1. Neišnaudojamas kultūros sektoriaus ekonominis ir socialinis potencialas;
2. Susidaro visuomenės kultūrinio aktyvumo netolygumų.

11 pav. Lietuvos kultūros srities problemų medis (PWC, ESTEP, 2019).

Čia išryškintos problemos galėtų tapti muzikos srities plėtros ekspertinio vertinimo gairėmis, t. y. kokybinių pokyčių orientyrais. Apibendrinant Lietuvos viešosios politikos dokumentuose suformuluotas kultūros plėtros strategijas, ES kultūros politikos dokumentuose, tyrimuose ir muzikos sektoriaus savistaboje dėstomas aktualias nuostatas, suformuluoti šioje ataskaitoje siūlomi Lietuvos muzikos srities stebėsenos ir vertinimo kriterijai.

Atsižvelgiant į Lietuvos muzikos sektoriaus specifiką ir aktualias problemas, atliekant kokybinį vertinimą svarbiausi kriterijai turi aprėpti šias kūrybines, kultūrinės, socialines ir ekonomines vertes:

1. muzikos profesionaliosios kūrybos srities kūrybinio potencialo augimas

Produkto kriterijus: fundamentalus kiekybinis ir kokybinis kūrybinės vertės kriterijus, apibūdinantis profesionalios muzikos srities dalyvių (fiziniai ir juridiniai asmenys) struktūros ir geografinės aprėpties būklę ir pokyčius. Kokybės aspektą reikėtų sieti ne vien su kalendoriniais pokyčiais; rekomenduočiau apskaičiuoti išskirtų rodiklių procentinę dalį populiacijos ir regionų aprėpties atžvilgiu, mat tai leistų muzikos srities kūrybinį potencialą lyginti su kitomis sritimis.

2. muzikos profesionaliosios kūrybos srities konkurencinio potencialo stiprėjimas

Produkto ir efekto kriterijus: tai kiekybinis ir kokybinis kūrybinės, kultūrinės ir ekonominės vertės kriterijus, atskleidžiantis muzikos srities prestižą ir minkštąją galią nacionalinėje ir tarptautinėje kultūros erdvėje. Konkurencinį potencialą rodo apdovanojimai, nauji užsakymai, inovacijos, projektai, švietimo ir kvalifikacijos kėlimo rodikliai. Kokybės aspektas vėlgį atsiskleistų per lyginamąjį vertinimą su kitomis menų sritimis.

3. nacionalinio repertuaro balansas kultūrinio tolygumo požiūriu

Rezultato kriterijus: tai kultūrinės vertės kriterijus, europinio turinio prioriteto atitinkmuo. Nors dėl šio kriterijaus taikymo valstybės subsidijuojamoms institucijoms nesutariama, ES kultūros politikos srityje jį galima laikyti ypač svarbiu. Nacionalinio repertuaro sklaidos rodikliai nustatomi procentais (dalis bendrajame repertuare). Kokybiniam vertinimui atlikti rekomenduojamas Lietuvos rodiklių palyginimas su kitomis ES valstybėmis.

4. kultūrinės įvairovės gausėjimas

Rezultato kriterijus: tai kultūrinės vertės kriterijus. Muzikos srityje šį kriterijų parankiausia vertinti pagal žanrų balansą valstybės subsidijuojamose ir komercinėse veiklose. Nors šį kriterijų atspindinčių rodiklių nėra daug, keblumų pirmiausia kelia žanrų klasifikacija: pvz., internetinio muzikos pasiklausymo platforma *Spotify* šiuo metu išskiria daugiau nei 4 000 muzikos žanrų. Rekomenduotinas Lietuvos tyrimuose naudotas, nors ir turintis trūkumų „ESSnet Culture“ klausimynas, kuriame išskirti tokie žanrai: klasikinė muzika; opera; miuziklas; popmuzika ar roko muzika; džiazas ar bliuzas; liaudies, etninė muzika; *world* muzika; šokių ir *house* muzika; nacionalinė popmuzika; dainuojamoji poezija; kita muzika²⁸. Kokybės aspektą šio kriterijaus atžvilgiu reikėtų sieti su balansu tarp žanrų.

5. muzikos prieinamumo vartotojų auditorijai didinimas

Rezultato kriterijus: kultūrinės ir socialinės vertės kriterijus. Standartiniai kultūrinio vartojimo rodikliai gali pasitarnauti kokybiniam vertinimui per lyginamąją su kitomis sritimis analizę.

28 Ši klasifikacija adaptuota Lietuvos gyventojų apklausose, plg. tyrimą „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“ (LRKM, 2017: 128).

6. muzikos mėgėjų kūrybos sklaidos stiprinimas

Produkto kriterijus: tai kūrybinės ir socialinės vertės kriterijus. Mėgėjų dalyvavimo muzikinėje kultūroje ir saviraiškos galimybių kokybinį vertinimą reikia atlikti per kiekybinių rodiklių (mėgėjų kolektyvai, festivaliai, kiti renginiai) atspindimų produktų ir paslaugų procentinę dalį populiacijos ir geografinio pasiskirstymo atžvilgiu.

7. kultūrinis įtraukumas

Efeko ir rezultato kriterijus: tai kultūrinės, socialinės ir ekonominės vertės kriterijus. Vertinami gyventojų dalyvavimo kultūrinėse veiklose rodikliai ir valstybės parama mėgėjų kultūrinei saviraiškai. Kokybinė analizė atliekama kalendoriškai ir geografinio pasiskirstymo atžvilgiu.

8. indėlio į ekonominę plėtrą augimas

Rezultato ir efekto kriterijus: tai ekonominės ir socialinės vertės rodiklis. Standartinis kultūros sektoriaus vertinimo kriterijus. Atliekant kokybinį vertinimą pasitelkiama duomenų analizė.

9. kultūrinės ir socialinės gerovės stiprinimas

Produkto ir rezultato kriterijus: tai kultūrinės, socialinės ir ekonominės vertės kriterijus. Kriterijus apima įvairius rodiklius: muzikinio švietimo ir infrastruktūros prieinamumas, muzikos sveikatinimo iniciatyvų skvarba, savanorystės indėlis, valstybės įsipareigojimų mastas ir kt. Kokybiniam vertinimui atlikti paranku derinti duomenų analizę su apklausomis ir kt.

Kaip ir kitose kultūros srityse, muzikos sektoriaus viešai prieinamų duomenų pagrindiniai šaltiniai yra Lietuvos statistikos departamento teikiami duomenys, LR ministerijų viešai pateikiami duomenys, Eurostatas, LKT, LATGA, AGATA ataskaitos, kultūros sektoriaus tyrimai ir galimybių studijos. Neabejotinas papildomų duomenų rinkimo poreikis bendradarbiaujant su muzikos sektoriaus dalyviais. Aptartų kriterijų vertinimas turėtų būti atliekamas pirmiausia sukaupiant ir įvertinant kiekybinius rodiklius, o **ekspertinio vertinimo ir (ar) tyrimo metodais būtų galima įvertinti proceso kokybę** analizuojant didėjimo / mažėjimo tendencijas; didesnio nei vidutinis ir atvirkščiai tendencijas; gyventojų pasitenkinimo paslaugomis, infrastruktūra ir pan. lygmenis ir kt. gerai žinomais aspektais.

7.2. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo rodikliai

7.2.1. Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu:

Profesionaliosios kūrybos plėtros procesą galima įvertinti muzikos lauko aprėpties ir struktūros, kūrybinio konkurencingumo, nacionalinio tapatumo, kultūrinio atvirumo, įvairovės ir įtraukumo aspektais:

Muzikos profesionaliosios kūrybos srities kūrybinio potencialo augimas

- muzikos kūrėjų (kompozitorių ir dainų autorių) skaičius ir geografinis pasiskirstymas naujų muzikos kūrinių skaičius
- muzikos atlikėjų ir kolektyvų skaičius ir geografinis pasiskirstymas nacionalinių institucijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- kitų valstybės subsidijuojamų institucijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas muzikos srities NVO skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikos festivalių skaičius ir geografinis pasiskirstymas kitų muzikos renginių skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikų profesinių organizacijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikos paveldo įstaigų / atminties institucijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikos industrijos įmonių skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikos švietimo įstaigų skaičius ir geografinis pasiskirstymas muzikos paramos organizacijų ir fondų skaičius

Muzikos profesionaliosios kūrybos srities konkurencinio potencialo stiprėjimas

- tarptautinių apdovanojimų skaičius ir reitingas nacionalinių apdovanojimų skaičius ir reitingas kitų apdovanojimų skaičius ir reitingas
- naujų muzikos kūrinių užsakymų skaičius
- valstybės subsidijuojamų muzikos kolektyvų gastrolių užsienyje skaičius muzikos studijų programų skaičius
- muzikos studentų dalis meno studijų programose kvalifikaciją kėlusią sektoriaus darbuotojų skaičius registruotų muzikos industrijos inovacijų skaičius
- valstybės institucijoms finansuoti teikiamų muzikos projektų procentas / dalis
- valstybės institucijų finansuojamų projektų procentas / dalis

Nacionalinio repertuaro balansas kultūrinio tolygumo požiūriu

- nacionalinio repertuaro dalis valstybės subsidijuojamų įstaigų ir organizacijų programose nacionalinio repertuaro dalis LRT
- nacionalinio repertuaro dalis komercinėje žiniasklaidoje nacionalinio repertuaro parsisiuntimų internete skaičius

Kultūrinės įvairovės gausėjimas

- muzikos žanrų struktūra valstybės subsidijuojamų įstaigų ir organizacijų programose muzikos žanrų struktūra LRT
- muzikos žanrų struktūra komercinėje žiniasklaidoje muzikos žanrų struktūra internetinėse platformose
- muzikos žanrų struktūra muzikos kultūriniame vartojime

Muzikos prieinamumo vartotojų auditorijai didinimas

- muzikos produktų ir paslaugų vartotojų dalis kultūros vartojime
- muzikos produktų ir paslaugų vartotojų pasiskirstymas pagal amžių, išsilavinimą, lytį, geografinę padėtį ir kt.

7.2.2. Mėgėjų kūrybos (mėgėjų bendruomenės, auditorijos ir kita) atžvilgiu:

Muzikos mėgėjų kūrybos plėtros procesą galima įvertinti muzikos lauko aprėpties, kultūrinio įtraukumo ir socialinės integracijos aspektais:

Muzikos mėgėjų kūrybos sklaidos stiprėjimas

- muzikos mėgėjų kolektyvų skaičius ir geografinis pasiskirstymas
- muzikos mėgėjų festivalių skaičius ir geografinis pasiskirstymas kitų muzikos mėgėjų renginių skaičius ir geografinis pasiskirstymas

Kultūrinis įtraukumas

- mėgėjų muzikos kultūra besidominčių gyventojų dalis
- bendrosios centrinės valdžios ir savivaldos išlaidos mėgėjų muzikos kultūrai visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti vykdant kultūrinę muzikinę veiklą, dalis

7.2.3. Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kt.) atžvilgiu:

Muzikos srities proceso poveikį kitoms sritims galima įvertinti kultūrinės ir socialinės gerovės stiprinimo ir indėlio į ekonominę plėtrą aspektais:

Indėlio į ekonominę plėtrą augimas

- muzikos sektoriaus darbo vietų skaičius / užimtumas
- muzikos industrijos darbuotojų darbo užmokestis muzikos produktų ir paslaugų pridėtinė vertė muzikos produktų ir paslaugų indėlis į BVP
- muzikos produktų ir paslaugų dalis nacionaliniame eksporte

Kultūrinės ir socialinės gerovės stiprinimas

- formalus ir neformalus muzikinio ugdymo įstaigų skaičius ir (ar) dalis formalus ir neformalus muzikinio ugdymo įstaigų geografinis pasiskirstymas
- formalus ir neformalus muzikinio ugdymo įstaigų moksleivių skaičius ir (ar) dalis muzikos srities sveikatinimo iniciatyvų (įstaigos, programos, projektai ir kt.) skaičius savanorių, prisidedančių prie muzikos projektų, skaičius
- muzikos produktų ir paslaugų vartotojų dalis

- bendrosios centrinės valdžios ir savivaldos išlaidos kultūrai centrinės valdžios ir savivaldos išlaidų dalis viešosiose išlaidose muzikai pritaikytų viešų erdvių skaičius ir (ar) gausėjimas muzikai pritaikytų viešų erdvių geografinis pasiskirstymas

8. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai ir rodikliai

8.1. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai

Muzikos srities projekto (-ų) vertinimo kriterijai turėtų būti formuluojami ir nuolat peržiūrimi, vadovaujantis kultūros politikos prioritetais ir aktualia muzikos srities plėtros strategija, jeigu tokia būtų parengta. Priklausomai nuo projekto pobūdžio, t. y. nuo programos, kuriai yra teikiamas arba kurios rėmuose buvo paremtas, projekto kokybės vertinimo kriterijų spektras ir įverčio svoris gali įvairuoti. Šiuo požiūriu rekomenduotina vengti vertinimo unifikacijos, nes vis dėlto skirtingos valstybės finansuojamos programos įgyvendina skirtingus kultūros politikos tikslus.

Bet kuriuo atveju reikia pirmiausia atskirti profesionalaus meno ir mėgėjų meno projektų grupes, nustatant joms vertinti taikomus kriterijus atskirai.

Supaprastintai projekto vertinimo kriterijus būtų galima suskirstyti į dvi grupes pagal jų meninę / kultūrinę vertę ir pridėtines (ekonominės, socialinės ir kt.) vertes.

Profesionalaus meno projekto svarbiausieji kokybės vertinimo kriterijai:

1. Projekto meninė ir kultūrinė vertė: šiuo požiūriu kokybė vertinama pagal tai, ar projekto turinys novatoriškas / originalus / aktualus; ar meninė / kultūrinė veikla pasižymi profesionalumu / kūrybiškumu; ar projekto tikslai, uždaviniai ir priemonės koreliuoja; ar projekto dalyviai reprezentatyvūs pagal projekto turinio pobūdį; ar aiškiai sufokusuota tikslinė grupė; ar veiklos kryptingos ir turi tęstinumo galimybes; ar projektas prisideda prie kultūrinės įvairovės didinimo; ar projekto vykdytojų kvalifikacija ir patirtis užtikrina efektyvų projekto įgyvendinimą; ar projektui įgyvendinti prašomos lėšos tiesiogiai susijusios su projektu, realistinės ir yra būtinos jam įgyvendinti.
2. Projekto socialinė ir ekonominė vertė: šiuo požiūriu kokybė vertinama pagal tai, ar aiškiai atskleista nauda kultūros ir visuomenės raidai; ar numatyta efektyvi sklaidos strategija; ar projekto rezultatai lengvai prieinami kultūros vartotojui; ar atskleistas galimas poveikis Lietuvos visuomenei ir (ar) tarptautiniam Lietuvos įvaizdžiui.

Mėgėjų meno projekto svarbiausieji kokybės vertinimo kriterijai:

1. Projekto meninė ir kultūrinė vertė: šiuo požiūriu kokybė vertinama pagal tai, ar projekto turinys originalus / aktualus; ar meninė / kultūrinė veikla pasižymi kūrybiškumu / atvirumu; ar projekto tikslai, uždaviniai ir priemonės dera; ar projekto dalyviai atitinka projekto turinio pobūdį ir jų funkcijos aiškiai apibrėžtos; ar aiškiai sufokusuota tikslinė grupė; ar veiklos turi tęstinumo galimybes; ar projektas prisideda prie kultūrinės įvairovės ir tolygumo didinimo; ar projekto vykdytojų kvalifikacija ir patirtis pakankama projektui įgyvendinti; ar projektui įgyvendinti prašomos lėšos tiesiogiai susijusios su projektu, realinės ir yra būtinos jam įgyvendinti.
2. Projekto socialinė ir ekonominė vertė: šiuo požiūriu kokybė vertinama pagal tai, ar aiškiai atskleista nauda regiono ir bendruomenės kultūrinei ir (ar) socialinei gerovei; ar projektas skatina visuomenės dalyvavimą kultūrinėje veikloje ir (ar) ugdo kūrybos gebėjimus; ar projekto rezultatai lengvai prieinami kultūros vartotojui.

8.2. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo rodikliai

LKT yra sukurta pakankama projekto įgyvendinimo efektyvumo vertinimo sistema, paremta kiekybiniais rodikliais. Manyčiau, kad projekto kokybės vertinimas galėtų būti atliktas tik ekspertinio vertinimo būdu atitinkamos programos didesnės projektų grupės kontekste, remiantis kultūros ir kūrybinių paslaugų vertinimo metodika ir papildomai pasitelkiant Lietuvos mokslo tarybos naudojamą mokslo ir meno produkcijos vertinimo metodiką. Šios metodikos paremtos palyginamuoju metodu, nustatant aiškius kokybės įverčius ir sklaidos kontekstų įverčius.

Santrauka

1. Muzikos srities apibrėžimas

Muzikos sritis yra individų, grupių ir organizacijų veiklos kuriant ir skleidžiant muzikinį turinį ir šių veiklų rezultatai (materialūs produktai ir nematerialios intelektualinės ir meninės paslaugos), turintys išskirtinę meninę vertę ir kuriantys pridėtinę vertę įvairiose visuomenės gyvenimo srityse. Muzikos sritis apima muzikos kūrybą, atlikimą, muzikos leidybą ir platinimą, muzikos instrumentų ir įrangos gamybą, muzikos kultūros paveldo apsaugą ir populiarinimą, muzikos švietimą, vadybą ir autorių teisių administravimą. Muzikos srities pagrindiniai tikslai yra skatinti visuomenės kūrybiškumą, stiprinti visuomenės tapatybę ir plėtoti aukštos kokybės muzikinės kultūros paslaugas. Muzikos srities kuriami materialūs produktai ir nematerialios intelektualinės ir meninės paslaugos duoda ilgalaikę daugybinę – kūrybinę, kultūrinę, socialinę ir ekonominę – naudą.

2. Muzikos srities veiklų apibrėžimas

Muzikos srities veiklos – individo kūrybiniais gebėjimais grįstos veiklos, kuriose jungiasi kultūros ir ūkinės veiklos aspektai, o tų veiklų tikslas ir rezultatai – intelektualinės nuosavybės produktai ir paslaugos.

3. Muzikos srities veiklų sąrašas

1. **Kūryba:** kūrybos sričiai priskiriamos autorinės muzikos kompozicijų kūryba, įrašyta garso kūryba, gyvas atlikimas.
2. **Gamyba / leidyba:** muzikos sričiai būdinga gamyba apima muzikos įrašų organizavimą, pagaminimą ir rinkodarą, muzikos instrumentų gamybą ir restauravimą, programinės įrangos kūrimą ir diegimą, o leidyba – autorinių teisių įgijimą ir tvarkymą, leidybos produkciją ir vadybą.
3. **Saugojimas:** muzikos srities produktų ir praktikų kaupimas, saugojimas ir archyvavimas.
4. **Sklaida / prekyba:** renginių ir festivalių organizavimas, sklaida tradicinėse ir naujosiose medijose, skaitmeninių paslaugų tiekimas, muzikos produktų prekyba ir rinkodara.
5. **Švietimas:** muzikinis ugdymas, muzikinės edukacijos programos, muzikos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas.
6. **Valdymas / reguliavimas:** autorinių teisių kolektyvinis administravimas, muzikos srities vadyba.

4. Muzikos srities produktų ir paslaugų apibrėžimas

Muzikos produktas – viešai prieinamas ir (ar) platinamas inovatyvus intelektualinės nuosavybės produktas, generuojantis naujas arba naujai permąstantis ir aktualizuojantis esamas kūrybos idėjas, strategijas, principus, metodus ar formas arba didinantis meninės kultūros prieinamumą, žinomumą, refleksiją ir (ar) vartojimą.

Muzikos srities paslauga – nemateriali veikla, kuri prisideda prie žmonių kultūrinių poreikių tenkinimo, pasinaudojant tradiciniais muzikos produktų bei praktikų pristatymo / sklaidos būdais ir / ar šiuolaikinėmis technologijomis bei ryšio priemonėmis. Muzikos paslaugų pobūdį nusako jų funkcijos: kultūrinė-kūrybinė, švietimo, socialinė, informacinė ir kt.

5. Muzikos srities produktų ir paslaugų sąrašas

Muzikos srities veiklomis kuriami **produktai**:

1. Muzikos kūriniai
2. Muzikos įrašai
3. Muzikos leidiniai
4. Muzikos instrumentai
5. Muzikos programinė įranga
6. Muzikos skaitmeninio turinio objektai

Muzikos srities veiklomis kuriamos **paslaugos**:

1. Muzikos kūrybos paslaugos
2. Muzikos kūrybos aranžavimo ir redagavimo paslaugos
3. Muzikos atlikimo paslaugos
4. Muzikos renginių organizavimo paslaugos
5. Muzikos vadybos / antreprenerystės paslaugos
6. Muzikos įrašų organizavimo paslaugos
7. Muzikos įrašų gamybos paslaugos
8. Muzikos notografijos paslaugos
9. Muzikos leidybos paslaugos
10. Muzikos programinės įrangos diegimo paslaugos
11. Muzikos instrumentų gamybos ir restauravimo paslaugos
12. Muzikos informacijos tvarkybos ir archyvavimo paslaugos
13. Muzikos skaitmeninimo paslaugos
14. Muzikos švietimo paslaugos
15. Muzikos sveikatinimo paslaugos
16. Muzikos autorių teisių kolektyvinis administravimas

6. Muzikos srities raidos apibrėžimas

Muzikos srities raida yra sudėtingas ir daugiakryptis procesas, kaip kultūrinės plėtros dalis organiškai įsiliejantis į visuomenės raidą visuose lygmenyse. Muzikos srities plėtrą grindžia kultūros kūrimo arba kultūrinio veikimo (veiklos, produktai, paslaugos ir intelektualinė nuosavybė) procesai, užtikrinantys individų bei bendruomenių kultūrinę saviraišką ir paremti kultūrinę laisvę, lygybę ir įvairovę įtvirtinančiomis vertybėmis. Muzikos srities raidoje dalyvauja muzikos kūrėjai, kultūros dalyviai ir kultūros produktų bei paslaugų vartotojai, realizuodami kūrybinius gebėjimus ir konstitucines kultūrinės teises. Kultūros ir meno kontekste muzikos srities plėtros procesą formuoja individo (-ų) kūrybiniais gebėjimais grįstos veiklos, kuriančios išskirtinę meninę vertę ir kartu pridėtines vertes įvairiose visuomenės gyvenimo srityse. Šiuo atžvilgiu muzikos srities raidą apibūdina muzikų kūrybinių veiklų, infrastruktūros ir muzikos industrijos inovacijų potencialas, ryšiai ir sąveika. Ji prisideda prie ekonominės plėtros, socialinės sanglaudos, darnios aplinkos formavimo. Muzikos srities raida yra svarbus veiksnys individo ir visuomenės plėtrai, identiteto ir socialinio įtraukimo stiprinimui, demokratijos principų įtvirtinimui.

7. Muzikos srities projekto apibrėžimas

Projekto apibrėžimas profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kita) atžvilgiu:

Muzikos srities profesionaliosios kūrybos projektas – visuma kūrybinių bei organizacinių veiksmų, kuriuos per projektui numatytą laiką atlieka projekto vykdytojas (-ai), kad įgyvendintų numatytus muzikos srities plėtros uždavinius. Muzikos projekto tikslas ir rezultatai yra intelektualinio kūrybinio darbo produktų ir / ar jais grindžiamų paslaugų sukūrimas ir (ar) sklaida.

Projekto vykdytojas (-ai) yra muzikos srities profesionalas (-ai):

1. profesionalaus meno kūrėjas (meno kūrinius kuriantis, juos savitai atliekantis fizinis asmuo, kuriam muzika yra pagrindinė profesinė veikla);
2. kūrybinis darbuotojas (profesionaliojo meno įstaigos darbuotojas, atitinkantis patvirtintą šios srities pareigybių sąrašą);
3. profesionalaus meno teoretikas ir / ar kritikas;
4. kultūros darbuotojas;
5. švietimo darbuotojas;
6. muzikos industrijos specialistas (asmuo, teikiantis profesinio informavimo, konsultavimo, vadybos, reklamos, techninio aptarnavimo ir kt. paslaugas);

7. kitas muzikos srities profesionalas, nuosekliai ir atlygintinai vykdamas šios srities veiklas.

Individo kūrybiniais gebėjimais grįstos profesionaliosios kūrybos projekto (-ų) veiklos gali kurti materialią gerovę bei darbo vietas. Projekto (-ų) tikslinė auditorija yra skirtingų poreikių kultūros ir meno vartotojai nepriklausomai nuo rasės, tautybės, socialinės ir geografinės padėties, lyties, amžiaus ir kt. Projekto (-ų) rezultatai yra profesionalaus vertinimo objektas, kvalifikuotų meno vertintojų atliekamas recenzijose ir straipsniuose, leidiniuose, rekomendacijose ir pan.

Projekto apibrėžimas mėgėjų kūrybos (mėgėjų bendruomenės, auditorijos ir kt.) atžvilgiu:

Muzikos srities mėgėjų kūrybos projektas – visuma kūrybinių bei organizacinių veiksmų, kuriuos per projektui numatytą laiką atlieka projekto vykdytojas (-ai), kad įgyvendintų numatytus muzikos srities plėtros uždavinius. Projekto rezultatai yra kūrybinio darbo produktų ir / ar paslaugų sukūrimas ir (ar) sklaida. Mėgėjų kūryba apima visus muzikos žanrus.

Muzikos srities mėgėjų kūrybos projekto tikslas yra plėtoti asmens kultūros ir švietimo poreikius, ugdyti kūrybingą asmenybę – kultūros ir meno vartotoją, plėtoti muzikos mėgėjų meninius gebėjimus ir kompetencijas, užtikrinti platų dalyvavimą kultūroje. Muzikos mėgėjas yra asmuo, kuriam muzika nėra pagrindinė profesinė atlygintina veikla. Projekte profesionalaus vadovavimo funkciją gali atlikti muzikos profesionalas.

Muzikos srities projekto poveikis apima šias sritis: ekonomika; švietimas; socialinė aplinka ir gerovė; turizmas; sveikatos aplinka ir gerovė; kultūrinė diplomatija.

8. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus lygmuo	Kokiu atžvilgiu	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Muzikos profesionaliosios kūrybos srities kūrybinio potencialo augimas	Produkto	Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kūrybinės vertės kriterijus apibūdina profesionalios muzikos srities dalyvių struktūros ir geografinės aprėpties būklę ir pokyčius. Rodiklių procentinė dalis vertinama populiacijos ir regionų aprėpties atžvilgiu, atliekant muzikos srities kūrybinio potencialo lyginamąją analizę su kitomis sritimis.	Proc.
2.	Muzikos profesionaliosios kūrybos srities konkurencinio potencialo stiprėjimas	Produkto ir efekto	Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kūrybinės, kultūrinės ir ekonominės vertės kriterijus atskleidžia muzikos srities prestižą ir minkštąją galią nacionalinėje ir tarptautinėje kultūros erdvėje. Konkurencinį potencialą rodo apdovanojimai, nauji užsakymai, inovacijos, projektai, švietimo ir kvalifikacijos kėlimo rodikliai. Kokybės aspektas analizuojamas per lyginamąjį vertinimą su kitomis menų sritimis.	Proc.
3.	Nacionalinio repertuaro balansas kultūrinio tolygumo požiūriu	Rezultato	Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kultūrinės vertės kriterijus, europinio turinio prioriteto atitikmuo. Nacionalinio repertuaro sklaidos rodikliai nustatomi procentais (dalis bendrajame repertuare). Kokybiniam vertinimui atlikti rekomenduojamas Lietuvos rodiklių palyginimas su kitomis ES valstybėmis.	Proc.
4.	Kultūrinės įvairovės gausėjimas	Rezultato	Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kultūrinės vertės kriterijus. Vertinamas žanrų balansas valstybės subsidijuojamose įstaigose ir komercinėse veiklose, remiantis „ESSnet Culture“ klausimynu.	Proc.
5.	Muzikos prieinamumo vartotojų auditorijai didinimas	Rezultato	Profesionaliosios kūrybos (profesionalių kūrėjų, teoretikų, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kultūrinės ir socialinės vertės kriterijus. Kultūrinio vartojimo rodiklių palyginamoji analizė.	Proc.
6.	Muzikos mėgėjų kūrybos sklaidos stiprėjimas	Produkto	Mėgėjų kūrybos (mėgėjų bendruomenės, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kūrybinės ir socialinės vertės kriterijus. Mėgėjų dalyvavimo muzikinėje kultūroje ir saviraiškos galimybių kokybinis vertinimas atliekamas analizuojant kiekybinių rodiklių (mėgėjų kolektyvai, festivaliai, kiti renginiai) atspindimų produktų ir paslaugų procentinę dalį populiacijos ir geografinio pasiskirstymo atžvilgiu.	Proc.
7.	Kultūrinis įtraukumas	Rezultato, efekto	Mėgėjų kūrybos (mėgėjų bendruomenės, auditorijos ir kt.) atžvilgiu	Kultūrinės, socialinės ir ekonominės kriterijus. Vertinami gyventojų dalyvavimo kultūrinėse veiklose rodikliai ir valstybės parama mėgėjų kultūrinei saviraiškai. Kokybinė analizė atliekama kalendoriškai ir geografinio pasiskirstymo atžvilgiu.	Proc.
8.	Indėlio į ekonominę plėtrą augimas	Rezultato, efekto	Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kt.) atžvilgiu	Ekonominės ir socialinės vertės rodiklis. Standartinis kultūros sektoriaus vertinimo kriterijus. Kokybiniam vertinimui pasitelkiama duomenų analizė.	Proc.
9.	Kultūrinės ir socialinės gerovės stiprinimas	Produkto, rezultato	Poveikio kitoms sritims (švietimui, socialinei aplinkai, sveikatos apsaugai, ekonomikai ir kt.) atžvilgiu	Kultūrinės, socialinės ir ekonominės vertės kriterijus. Kriterijus apima įvairius rodiklius: muzikinio švietimo ir infrastruktūros prieinamumas, muzikos sveikatinimo iniciatyvų skvarba, savanorystės indėlis, valstybės įsipareigojimų mastas ir kt. Kokybiniam vertinimui atlikti derinama duomenų analizė ir apklausa.	Proc.

9. Muzikos srities proceso kokybės vertinimo rodikliai

Eil. Nr.	Kriterijaus / Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas	Duomenų šaltiniai
1.	Muzikos profesionaliosios kūrybos srities kūrybinio potencialo augimas			
1.1.	Muzikos kūrėjų (kompozitorių ir dainų autorių) skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	Rodiklis apskaičiuojamas pagal LATGA ir AGATA metinių ataskaitų duomenis, LRKM registruotų meno kūrėjų duomenis
1.2.	Naujų muzikos kūrinių skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, apklausos
1.3.	Muzikos atlikėjų ir kolektyvų skaičius bei jų geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, apklausos
1.4.	Nacionalinių institucijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM
1.5.	Kitų valstybės subsidijuojamų institucijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM
1.6.	Muzikos srities NVO skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	OSP, apklausos
1.7.	Muzikos festivalių skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
1.8.	Kitų muzikos renginių skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
1.9.	Muzikų profesinių organizacijų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, OSP
1.10.	Muzikos paveldo įstaigų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM
1.11.	Muzikos industrijos įmonių skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	OSP
1.12.	Muzikos švietimo įstaigų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
1.13.	Muzikos paramos organizacijų ir fondų skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	OSP
2.	Muzikos profesionaliosios kūrybos srities konkurencinio potencialo augimas			
2.1.	Tarptautinių apdovanojimų skaičius ir reitingas	Efeko kriterijus	Proc.	LRKM
2.2.	Nacionalinių apdovanojimų skaičius ir reitingas	Efeko kriterijus	Proc.	LRKM
2.3.	Kitų apdovanojimų skaičius ir reitingas	Efeko kriterijus	Proc.	LRKM, apklausos
2.4.	Naujų muzikos kūrinių užsakymų skaičius	Produkto	Proc.	LRKM, LKT, apklausos
2.5.	Valstybės subsidijuojamų muzikos kolektyvų gastrolių užsienyje skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM
2.6.	Muzikos studijų programų skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
2.7.	Muzikos studentų dalis meno studijų programose	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
2.8.	Kvalifikaciją kėlusius sektoriaus darbuotojų skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, ŠMM
2.9.	Registruotų muzikos industrijos inovacijų skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	MITA

Eil. Nr.	Kriterijaus / Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas	Duomenų šaltiniai
2.10.	Valstybės institucijoms finansuoti teikiamų muzikos projektų dalis	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
2.11.	Valstybės institucijų finansuojamų projektų dalis	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
3.	Nacionalinio repertuaro balansas kultūrinio tolygumo požiūriu			
3.1.	Nacionalinio repertuaro dalis valstybės subsidijuojamų įstaigų ir organizacijų programose	Rezultato kriterijus	Proc.	LRKM, apklausos
3.2.	Nacionalinio repertuaro dalis LRT	Rezultato kriterijus	Proc.	LRT
3.3.	Nacionalinio repertuaro dalis komercinėje žiniasklaidoje	Rezultato kriterijus	Proc.	Eurostatas, AGATA, LATGA
3.4.	Nacionalinio repertuaro interneto parsisiuntimų skaičius	Rezultato kriterijus	Proc.	Eurostatas, AGATA, LATGA, apklausos
4.	Kultūrinės įvairovės gausėjimas			
4.1.	Muzikos žanrų struktūra valstybės subsidijuojamų įstaigų ir organizacijų programose	Rezultato kriterijus	Proc.	LRKM, apklausos
4.2.	Muzikos žanrų struktūra LRT	Rezultato kriterijus	Proc.	LRT
4.3.	Muzikos žanrų struktūra komercinėje žiniasklaidoje	Rezultato kriterijus	Proc.	Eurostatas, AGATA, LATGA, apklausos
4.4.	Muzikos žanrų struktūra internetinėse platformose	Rezultato kriterijus	Proc.	Eurostatas, AGATA, LATGA, apklausos
4.5.	Muzikos žanrų struktūra muzikos kultūriniame vartojime	Rezultato kriterijus	Proc.	Eurostatas, AGATA, LATGA
5.	Muzikos prieinamumo vartotojų auditorijai didinimas			
5.1.	Muzikos produktų ir paslaugų vartotojų dalis kultūros vartojime	Rezultato kriterijus	Proc.	Tyrimai dėl gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis (2014, 2017, 2020)
5.2.	Muzikos produktų ir paslaugų vartotojų pasiskirstymas pagal amžių, išsilavinimą, lytį, geografinę padėtį ir kt.	Rezultato kriterijus	Proc.	Tyrimai dėl gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis (2014, 2017, 2020)
6.	Muzikos mėgėjų kūrybos sklaidos stiprėjimas			
6.1.	Muzikos mėgėjų kolektyvų skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
6.2.	Muzikos mėgėjų festivalių skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
6.3.	Kitų muzikos mėgėjų renginių skaičius ir geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	LRKM, LKT
7.	Kultūrinis įtraukumas			
7.1.	Mėgėjų muzikos kultūra besidominčių gyventojų dalis	Efektų kriterijus	Proc.	Tyrimai dėl gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis (2014, 2017, 2020)
7.2.	Visuomenės narių, kurie linkę dalyvauti vykdančią kultūrinę muzikinę veiklą, dalis	Efektų kriterijus	Proc.	Tyrimai dėl gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis (2014, 2017, 2020)
7.3.	Bendrosios centrinės valdžios ir savivaldos išlaidos mėgėjų muzikos kultūrai	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)

Eil. Nr.	Kriterijaus / Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas	Duomenų šaltiniai
8.	Indėlio į ekonominę plėtrą augimas			
8.1.	Muzikos sektoriaus darbo vietų skaičius/ užimtumas	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
8.2.	Muzikos industrijos darbuotojų darbo užmokestis	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
8.3.	Muzikos produktų ir paslaugų pridėtinė vertė	Efektų kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
8.4.	Muzikos produktų ir paslaugų indėlis į BVP	Efektų kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
8.5.	Muzikos produktų ir paslaugų dalis nacionaliniame eksporte	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
9.	Kultūrinės ir socialinės gerovės stiprinimas			
9.1.	Formalaus ir neformalaus muzikinio ugdymo įstaigų skaičius ir (ar) dalis	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
9.2.	Formalaus ir neformalaus muzikinio ugdymo įstaigų geografinis pasiskirstymas	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
9.3.	Formalaus ir neformalaus muzikinio ugdymo įstaigų moksleivių skaičius ir (ar) dalis	Produkto kriterijus	Proc.	ŠMM
9.4.	Muzikos srities sveikatinimo iniciatyvų (įstaigos, programos, projektai etc.) skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	SAM, ŠMM, LRKM,
9.5.	Savanorių, prisidedančių prie muzikos projektų, skaičius	Produkto kriterijus	Proc.	LKT, LRKM, ŠMM
9.6.	Muzikos produktų ir paslaugų vartotojų dalis	Rezultato kriterijus	Proc.	Tyrimai dėl gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis (2014, 2017, 2020)
9.7.	Bendrosios centrinės valdžios ir savivaldos išlaidos kultūrai	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
9.8.	Centrinės valdžios ir savivaldos išlaidų dalis viešosiose išlaidose	Rezultato kriterijus	Proc.	Lietuvos statistikos departamentas (Kultūros palydovinės sąskaitos)
9.9.	Muzikai pritaikytų viešų erdvių skaičius ir (ar) gausėjimas	Rezultato kriterijus	Proc.	LRKM
9.10.	Muzikai pritaikytų viešų erdvių geografinis pasiskirstymas	Rezultato kriterijus	Proc.	LRKM

10. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo kriterijai

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Projekto meninės ir kultūrinės vertės kokybė	Projektas pasižymi aukšta meninės ir kultūrinės veiklos kokybe (profesionalumas, kūrybingumas, atvirumas, vertybinė savimonė).	Balas
2.	Projekto idėjos aktualumas	Projektas atitinka viešosios politikos / programos prioritetus; pažangos projektas, neapsiribojantis tradicinėmis veiklomis / rezultatais / pasiekimais.	Balas
3.	Projekto pagrįstumas	Projekto tikslai, uždaviniai ir numatomos priemonės susiję tarpusavyje (koreliuoja); įgyvendinimo priemonės atitinka deklaruojamus tikslus ir uždavinius; detalizuoti veiklos etapai, sudaryta reali ir veiksminga programa.	Balas
4.	Projekto rezultatyvumas ir svarba muzikos srities plėtrai	Projekte aiškiai atskleista rezultatų svarba muzikos srities plėtrai; kultūrinė ir (ar) meninė veikla diferencijuojama pagal tikslinę grupę(es); projektas skatina visuomenės dalyvavimą kultūrinėje veikloje ir (ar) ugdo kūrybos gebėjimus; kryptinga tęstinė kultūrinė ir (ar) meninė veikla arba turi realias tęstinumo perspektyvas.	Balas
5.	Projekto kultūrinis, ekonominis ir socialinis poveikis	Projekte aiškiai atskleistas galimas poveikis visuomenės raidai ir sąsaja su kitais – ekonominės, socialinės ir kt. – plėtros aspektais.	Balas / Proc.
6.	Projekto sklaida ir prieinamumo didinimas	Projekte numatytos efektyvios sklaidos ir prieinamumo didinimo priemonės, inovatyvios formos ir turinio sprendimai.	Balas / Proc.
7.	Projekto įgyvendinimo grupės profesionalumas ir pagrįstumas	Projekto įgyvendinimo grupė pasižymi aukštomis kompetencijomis; numatyti reprezentatyvūs dalyviai ir aiškiai apibrėžtos jų funkcijos; grupės kompetencijos ir sudėtis pakankama kokybiškam projekto įgyvendinimui.	Balas
8.	Projekto vadybos profesionalumas ir veiksmingumas	Projektas numato efektyvų veiklų įgyvendinimo planą; sąmatoje nurodytos išlaidos realistiškos ir tiesiogiai susijusios su projektu ir yra būtinos jo įgyvendinimui; projekto įgyvendinimui pritraukiamos lėšos iš kitų finansavimo šaltinių; projektas įgyvendinamas užtikrinant vieno ir daugiau kultūrinių ir (ar) socialinių partnerių bendradarbiavimą.	Balas / Proc.

11. Muzikos srities projekto kokybės vertinimo rodikliai

Eil. Nr.	Kriterijaus / Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
1.	Projekto meninės ir kultūrinės vertės kokybė		
1.1.	Sukurtų produktų, paslaugų ir kt. rezultatų ekspertinis vertinimas Lietuvos ir (ar) užsienio žiniasklaidoje ir specializuotose profesinio komunikavimo priemonėse	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
1.2.	Projekto pristatymo kontekstų prestižo ir žinomumo ekspertinis vertinimas Lietuvos ir (ar) užsienio žiniasklaidoje ir specializuotose profesinio komunikavimo priemonėse	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
2.	Projekto idėjos aktualumas		
2.1.	Projekto atitikimo programos prioritetui / prioritetams ekspertinis vertinimas	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
2.2.	Sukurtų kūrybinių ir kultūrinių inovacijų ekspertinis vertinimas ir (ar) vertinimas Lietuvos ir (ar) užsienio žiniasklaidoje ir specializuotose profesinio komunikavimo priemonėse	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
3.	Projekto pagrįstumas		
3.1.	Projekto tikslų ir uždavinių įgyvendinimo lygmuo	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
4.	Projekto rezultatyvumas ir svarba muzikos srities plėtrai		
4.1.	Projekto rezultatų gautų nominacijų, premijų, apdovanojimų ir kt. skaičius ir reitingas	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
4.2.	Pastovių lankytojų / žanro gerbėjų skaičius ir reprezentatyvumas programos atžvilgiu	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
5.	Projekto kultūrinis, ekonominis ir socialinis poveikis		
5.1.	Projekto sąsaja su valstybinėmis kultūros plėtros programomis (kultūros keliai ir pan.) ir sveikatinimo programomis	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
5.2.	Pajamų už suteiktas paslaugas ar sukurtus produktus dalis projekto išlaidų struktūroje	Duomenų analizė	Proc.
5.3.	Projekto sąsaja su švietimo ir sveikatinimo programomis	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
6.	Projekto sklaida ir prieinamumo didinimas		
6.1.	Sklaidos formų ir kanalų skaičius ir reprezentatyvumas programos pobūdžio atžvilgiu	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
6.2.	Auditorijos užimtumas /socialinių tinklų gerbėjų dalis bendrame lankytojų skaičiuje	Duomenų analizė	Proc.

Eil. Nr.	Kriterijaus / Rodiklio pavadinimas	Rodiklio aprašymas	Matavimo vienetas
7.	Projekto įgyvendinimo grupės profesionalumas ir pagrįstumas		
7.1.	Projekto dalyvių gautų nominacijų, premijų ir apdovanojimų skaičius ir reitingas	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
7.2.	Projekto dalyvių skaičiaus ir sudėties atitikimas programos pobūdžiui	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas
8.	Projekto vadybos profesionalumas ir veiksmingumas		
8.1.	Rėmėjų, partnerių finansinio indėlio ir uždirbtų lėšų santykis su valstybės parama	Duomenų analizė	Proc.
8.2.	Socialinių partnerių ir savanorių dalyvavimo lygmuo	Vertinama atitiktis kriterijui pagal pasirinktą balų aprašą	Balas

